

انتخابات ۱۳۸۸: چالش های فنی و محیطی علیه پیاده کردن دموکراسی در افغانستان

خلاصه

این گزارش آمادگی ها و رویکرد های انتخابات قریب الوقوع در افغانستان را مورد ارزیابی قرار می دهد. قرار است انتخابات ریاست جمهوری و شوراهای ولایتی در ماه اسد ۱۳۸۸ و به تعقیب آن انتخابات ولسی جرگه و شوراهای ولسوالی در وسط سال ۱۳۸۹ برگزار گردد. این گزارش معلومات مقدماتی روی چگونگی برگزاری انتخابات برای بار اول در سال ۱۳۸۳ را تهیه می کند؛ و عدم فعالیت و آمادگی برای انتخابات آینده را در دوره انتقالی توضیح میدارد. این گزارش به تعقیب بحث های قبلی، بالای دو موضوع متفاوت اما به هم پیوسته، تمرکز خواهد نمود.

پروسه های تخنیکي:

بخش گزارش برخی از پروسه های تخنیکي را که باید فوراً تطبیق گردد مورد بحث قرار میدهد، اگر قرار باشد که انتخابات آینده مشروع و قابل اعتماد شمرده شود. این پروسه ثبت نام رای دهندگان (که در میزان ۱۳۸۷ آغاز گردید)، بررسی دقیق کاندیدان، ترکیب و انفاذ قوانین مالی کاندیدان و

ارتقای آگاهی عامه را دربر دارد. مسایل کلیدی و چالش های ممکنه برای هریک از این پروسه ها عمیقاً مورد بحث قرار میگیرد.

محتویات

۱. مقدمه ۵
۲. تاریخچه ۶
۳. پروسه های تخنیکي ۱۲
۴. مسایل محیطی ۱۷
۵. دست آورد ها: توضیح موفقیت ها ۲۲
۶. نتیجه گیری ۲۳

گرانت کپین مدت ۲۸ سال خویش را صرف سیاست های انتخاباتی و فعالیت های ترویج دموکراسی نموده است. وی در سال های ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴ میلادی بحیث رئیس عمومی انستیتوت دموکراتیک ملی در افغانستان ایفای وظیفه مینمود. در سال ۲۰۰۵ ایشان سرپرستی ریاست کمیسیون سمع شکایات برای انتخابات پارلمانی و شوراهای ولایتی را بعهده داشت. درین اواخر ایشان از پاکستان جائیکه وی برای چهار ماه مشاور قضایی برای شکایات انتخاباتی در کمیسیون انتخابات پاکستان بود، دوباره به میهنش برگشت نمود.

احتمال بیشتر دارد تا اشتراک رایدهندگان را در پروسه انتخابات محدود سازد.

درین رویکرد تلاش خواهد شد تا فهم و دانش افغانها راجع به پروسه انتخابات بیشتر شود، بجای آنکه بطور ساده بالای طرز انداختن ورق رای تمرکز نماید. برنامه ریزی مذکور در یک روند دموکراسی که از تمام نقاط کشور نمایندگی کند، یک سنجش عادلانه حقوق، نقش ها و مسئولیت های شهروندی را نیز فراهم خواهد نمود. یک رای دهنده آگاه که واجد شرایط رایدهی باشد میتواند در مقابل هرنوع کاستی و کمبودهای پروسه بررسی دقیق کاندید اقدامات لازم و موثر اتخاذ نماید. اجزای این استراتیژی موضوعات ذیل را دربر دارد:

- تمرکز بالای آگاهی عامه. به عهده گرفتن برنامه های سرتاسری آگاهی عامه که از دوره برگزاری انتخابات (تقریباً یک سال قبل از روز انتخابات) آغاز میگردد، تا مردم از تمام جهات پروسه انتخابات آگاه گردند و آنها را با حقوق و مسئولیت های اساسی اجتماعی آشنا سازد.

- فهماندن کاندیدان راجع به پروسه انتخابات. برگزاری یک ورکشاپ تعلیمی برای تمام کاندیدان ممکنه قبل از نامزدی ایشان باید در فهم کاندیدان را در باره پروسه و همچنان نقش ها، مسئولیت های کاندیدان و نمایندگان منتخب بیشتر سازد. اتمام ورکشاپ قبل از خانه پُری اوراق نامزدی باید یکی از شرایط نامزدی برای انتخابات باشد. بعداً تمام اشتراک کنندگان نقش ها و مسئولیت های خویشرا بحیث یک مقام منتخب همچنان قوانین روند انتخابات را واضح تر خواهند فهمید. برنامه آموزشی ورکشاپ متذکره شامل یک کتاب اصول قانون انتخابات، اصول رفتار، تمویل برای کمپاین انتخابات، بررسی دقیق کاندیدان، شیوه ها و مجازات برای تخطی از قانون انتخابات، نقش ها و مسئولیت های کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون سمع شکایات انتخابات، مسایل امنیتی و یک مرور کلی مراحل پروسه انتخابات (ثبت نام رای دهندگان قبل از رای گیری، روز رای دهی، شمارش آرا و تجمع) می گردد.

مشکلات محیطی: قسمیکه پروسه های تخنیکي دارای اهمیت زیاد میباشد، لذا پروسه های مذکور در یک خلاء (یعنی عاری از عوامل و اثرات خارجی) اجرا نمیگردد و شرایط را نیز باید مد نظر گرفت. برگزاری انتخابات در هر یک شرایط پس از جنگ، چالش های قابل ملاحظه را رونما میسازد، لیکن برگزاری انتخابات در افغانستان مشکلات مشخص را بازتاب میدهد. دو چالش عمده که در این کشور بررسی گردیده اند عبارت از ارتقای هرچه زودتر ظرفیت به سطح بلند و بدتر شدن اوضاع امنیتی در کشور میباشد.

این انتخابات تنها در صورتی "موفق" پنداشته میشود که از جانب خود افغانها موفق شمرده شود، و فقط بعد از آن این دوران انتخاباتی با روند ترویج و پیشرفت دموکراسی در افغانستان کمک چشمگیر خواهد کرد.

راه های پیشرو

از طریق تطبیق پیشنهادات ذیل با پروسه انتخابات کمک بنیادی شده میتواند:

۱) تصویب یک استراتیژی سرتاسری جهت سهمگیری تمام گروه های ذیدخل داخلی

کمیسیون مستقل انتخابات و جامعه بین المللی باید یک رویکرد همه جانبه را برای موضوعات که مربوط نامزدی کاندیدان میشود، تصویب نماید. این رویکرد باید بالای برنامه های آگاهی عامه و آگاهی مردم که به منظور ارتقای ظرفیت در تمام سطوح اجتماع براه انداخته میشود، فعالیت های که در جریان دوره انتقالی یعنی از انتخابات قبلی بدین سو انجام نیافته اند، متمرکز باشد. این برنامه ها رای دهندگان ذکور و اناث؛ احزاب سیاسی؛ کاندیدان و تنظیم کنندگان و حمایت کنندگان آنها؛ مطبوعات؛ جامعه مدنی؛ و بشمول مقامات حکومتی که شامل اردوی ملی افغانستان، پولیس ملی افغانستان، والیان، ولسوالان، آمرین پولیس ولایات، و کارمندان ملکی میباشد، را باید مشخصاً معین ساخته مدنظر بگیرند. همچون یک رویکرد کمک خواهد کرد تا سوء تفاهم در رابطه به پروسه های انتخاباتی و دموکراتیک و همچنان نسبت نگرانیهای امنیتی اشتراک بی میل مردم را در پروسه موفق سازد؛ اینها عوامل اند که

مصنوع و تسهیل حقوق رایدهی شهروندان را که در قانون اساسی ذکر گردیده، بخوبی درک خواهد نمود. نیروهای نظامی بین‌المللی در موقف خوب قرار دارند تا این واحد آموزشی را آغاز نمایند و با همکاران افغان خویش و سازمانهای دیگر مانند کمیسیون مستقل انتخابات یا "پروژه"

ارتقای ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای آینده (ELECT)^۱ که از جانب برنامه انکشافی سازمان ملل متحد حمایت میشود، یک برنامه آموزشی مختصر را برای تمام پرسونل امنیتی ایجاد و تطبیق نمایند.

• تریه مقامات عامه. احتمال نگرانی قابل ملاحظه در باره ایفای نقش منفی مقامات در انتخابات آینده، به ویژه در باره استفاده از منابع حکومتی افغانستان جهت حمایت از کمپاین‌های کاندیدان مشخص وجود دارد. برای بازگرداندن اعتماد مردم بالای نهاد‌های دولتی و مسایل عمده که مربوط مشروعیت، اعتبار و شفافیت میشوند، باید تلاش و اقدامات همه جانبه صورت گیرد تا بی‌طرفی مقامات در پروسه انتخابات را یقینی سازد. این مسایل به سادگی توسط صدور یک فرمان ریاست جمهوری حل نه خواهد شد، بلکه توسط تهیه یک برنامه آموزشی تحمیلی و جامع که بالای تمام سطوح ادارات دولتی تطبیق میگردد، صورت خواهد گرفت.

• ایجاد، توسعه و تطبیق یک واحد آموزشی باید متضمن درک واضح همه مقامات از تمام مراحل و جهات مختلف پروسه انتخابات و نقش‌ها و مسئولیت‌های ارگانهای گوناگون ذیدخل باشد. واحد آموزشی مذکور در جریان کمپاین انتخاباتی بالای مسئولیتهای ایشان تاکید خواهد ورزید، که منحیث کارمند ملکی بی‌طرف باشند. درین واحد آموزشی باید موضوعات ذیل شامل باشند: مرور کلی بر پروسه انتخابات و نهاد‌های مسئول؛ اصول بنیادی قانون انتخابات؛ تخطی ازین قانون و مجازات آن؛ نقش و مسئولیت‌های کارمندان ملکی در پروسه انتخابات؛ و اصول رفتار کارمندان.

• کمیسیون مستقل انتخابات با همکاری موسسات بین‌المللی مشترکاً باید ورکشاپ و برنامه آموزشی را تهیه و تطبیق نماید. به همین‌طور برنامه آموزشی را میتوان برای آموزش رسانه‌های داخلی جهت تسهیل دانش آنها در باره روند انتخابات و ترویج بیشتر شفافیت استفاده نمود.

• گرچه این ورکشاپ‌ها تمام مشکلات را که در انتخابات قبلی رخ داده بود حل نه خواهد کرد، ورکشاپهای مذکور یک رویکرد یا روش گسترده و فعال میباشد تا مطمئن سازد که تمام و یا اکثریت کاندیدان اشتراک‌کننده در انتخابات آینده فهم و آگاهی عمومی از پروسه دارند.

• تهیه برنامه‌های تعلیمی مفید برای احزاب سیاسی. احزاب سیاسی باید از برنامه‌های مشخص تعلیمی مستفید گردند و نیز به رشد ظرفیت داخلی تشویق و حمایت گردند، بدینگونه آنها درین بخش صرف بالای کمک‌های بین‌المللی متکی نه خواهند بود. احزاب بر علاوه از داشتن یک اندازه نفوذ و کنترل معین بالای کاندیدان و حمایت‌کنندگان خویش، میتوانند با جامع مدنی یکجا یک شیوه تکمیل‌کننده را جهت درک و آگاهی بیشتر مردم در باره پروسه انتخابات تهیه نمایند.

• بهبود دانش نیروهای امنیتی افغان در مورد پروسه انتخابات. با در نظر داشت اهمیت تأمین محیط مصون برای انتخابات و نقش حیاتی که نیروهای امنیتی افغان در ایجاد محیط محفوظ از لحاظ امنیتی دارند، آنها باید در باره حدود محیط و شرایط که وظایف ایشان در آن اداره میشوند، بفهمند. جهت بدست آوردن این هدف، برای اردوی ملی و پولیس ملی افغانستان باید یک واحد آموزشی که بر اساسات مدنی استوار باشد تسوید و تطبیق گردد.

• واحد فوق‌الذکر مرور کلی از روند انتخابات را برای نیروهای امنیتی افغان ارایه داشته و نقش آنها را مشخص خواهد نمود، بدینوسیله نیروهای امنیتی ارتباط میان تأمین یک محیط

^۱ پروژه ارتقای ظرفیت‌های حقوقی و انتخاباتی برای آینده (ELECT)، برنامه انکشافی سازمان ملل برای افغانستان

رسانه ها میتوانند در راستای ازدیاد آگاهی عامه در مورد این برنامه آموزشی نقش کلیدی را انجام دهند.

۲) ادغام تلاش ها

کمیسیون مستقل انتخابات و سازمان ملل باید ایجاد یک تیم تصدیق کننده نتایج انتخابات (ECT) را مشابه با تیم هاییکه درین اواخر برای انتخابات در تیمور-لیست و نیپال ایجاد گردیده بودند، در نظر داشته باشد. همچون تیمها با استفاده از معیار های تخمینی از قبل تسوید شده، ارزیابی پروسه انتخابات را کاملاً بشکل مستقل موفقانه انجام داده اند.^۲ این تیم که از رهنمائی بیطرف، مسلکی تخنیکي نیز برخوردار شود، میتواند در افغانستان یک نمونه باشد و برای کمیسیون مستقل انتخابات و جامعه گسترده ذیصلاح یک تعداد فرصتها را میسر سازد تا مشکلات و چالشهاییکه در جریان پروسه رونما میشوند حل نمایند، که این یک دست آورد مهم به شمار میرود. از آنجاییکه تیم تصدیق کننده نتایج انتخاباتی ارزیابی و دست آورد های خویش را در مظهر عام صادر خواهند نمود، که این عمل به مشروعیت و اعتبار پروسه میافزاید. دستور و رویکرد تیم تصدیق کننده نتایج انتخاباتی نسبت به پروسه قبلی انتخابات بیشتر فنی و همه جانبه خواهد بود.

با در نظر داشت شک و تردید فعلی مردم در قبال حکومت افغانستان و همچنان مسایل استقلالیت که کمیسیون مستقل انتخاب با آن روبرو است، تیم تصدیق کننده نتایج انتخابات سازمان ملل میتواند یک معیار برآورد اضافی اطمینان را برای افغانها و جامعه بین المللی فراهم سازد تا این پروسه معیارهای بین المللی را برآورده سازد، بالخصوص اگر قرار باشد که ماموریت نظارتی انتخابات نسبت دلایل امنیتی محدود شوند.

بهبود پروسه بررسی دقیق کاندیدان

پروسه بررسی دقیق کاندیدان در انتخابات پارلمانی سال ۱۳۸۴ سر در گمی، تردید و سرانجام نا امیدي مردم را دربر داشت. جهت جلوگیری از همچون وضعیت، کمیسیون مستقل انتخابات و دولت افغانستان به کمک جامعه بین المللی نیاز دارد تا بهبودی چشمگیر را در پروسه تضمین نمایند.

ابتکارات که اکنون زیر دست است، با مقامات افغان در طرح یک پروسه بسیار نیرومند کمک خواهد کرد. هرچند مدت زیاد نیاز است تا مشوره و هماهنگی مناسب میان تمام گروه های ذیدخل را مطمئن ساخت.

طوریکه از انتخابات ۱۳۸۳ نتیجه گیری می شود، تفکیک بررسی کاندیدان از نامزدی یک انکشاف مثبت بوده و باید فعالانه دنبال گردد. چنینکه طرزالعمل بررسی دقیق کاندید تکمیل گردد، از این طرزالعمل جهت کمپاین آگاهی عامه در سرتاسر کشور استفاده خواهد شد. مردم باید از نوعیت پروسه، میعاد های زمانی پیش بینی شده و مقیاس بررسی مطلع و آگاه باشند. این کمپاین همچنان وزارت خانه ها و نهاد های دولتی را که در پروسه نقش دارند واضحاً مشخص و نقش ایشان را توضیح خواهد نمود.

^۲ تیم تصدیق کننده نتایج انتخاباتی تیمور-لیستی، گزارش ۱ "ضمیمه ۳، دوم نومبر ۲۰۰۶، ۰۱ در کشور تیمور-لیستی هدف تیم تصدیق کننده نتایج انتخابات سازمان ملل "کاملاً مستقل بی طرف بودن بخاطر بدست آوردن دست آورد ها و تصامیم بود. خواست تیم ارزیابی اینکه سراسر پروسه انتخابات به اساس معیار های سنجش انتخاباتی که بعداً توسط تیم تصدیق کننده نتایج با مشوره با سکرتریت سازمان ملل و مقامات ذیصلاح انتخابات کشور تیمورز مقنع است یا خیر، خواهد بود."

۱. مقدمه

مشروعیت و اعتبار پروسه را تضمین نمیکنند، به ویژه اگر این پروسه به رای دهندگان وابستگی نداشته و یا اینکه تنها منافع گروه منتخب از دلایان قدرت را حمایت نماید. بدون سهم کامل مردم درین پروسه، از تلاش های جاری در راستای انکشاف دموکراتیک بشدت جلوگیری خواهد شد.

برگزاری انتخابات در شرایط افغانستان نگرانی های مشخص ایجاد می کند. برای تشویق اشتراک شهروندان، دو مسئله عمده محیطی را باید در پروسه انتخابات در نظر گرفت. اول همانا نیاز به ارتقای ظرفیت است، بدینوسیله تنظیم و تطبیق پروسه انتخابات به شکل واقعی اش تحت رهبری افغانها خواهد شد و همچنان تجربه انتخابات سال ۱۳۸۸ در راستای پروسه دموکراتیک سازی بصورت عموم مفید تمام شده میتواند. مسئله دوم و البته بیشتر عاجل بدتر شدن حالات امنیتی در کشور است. هر نوع تلاش و اقدام باید صورت گیرد تا از درک اینکه انتخابات آینده به دلیل عدم دسترسی به بعضی مناطق، انتخابات نماینده به حساب نیاید، جلوگیری گردد. این درک تنها ناسانی های موجوده را وخیم ساخته و کشاکش بیشتر را می انگیزد.

در اصل بیشتر تأکید آن است که کدام پیامد ها برای انتخابات آینده کامیاب پنداشته خواهد شد. سنجش کامیابی از نگاه معیار های فنی، غربی کافی نیست. پیامد های این انتخابات باید طبق دیدگاه مشروعیت و اعتبار یک افغان قضاوت گردد. نکته بسیار مهم اینست که برای تمام ساحات کشور فرصت مهیا نمود تا در پروسه انتخابات مساویانه اشتراک نمایند؛ و فرصت مساوی به کاندیدان جهت تلاش انتخاباتی و اجرای بعضی فعالیت های مخصوص برای برنده شدن در انتخابات مهیا گردد؛ در نتیجه هیچ از گروه ذیصلاح ادعا نکند که برایشان فرصت اشتراک مساوی مهیا نگردیده بود. انتخابات ۱۳۸۸ تنها در صورتی حاکی از رویداد معتبر در تحول دموکراتیک افغانستان می باشد که به معیار های فوق الذکر رسیدگی گردد.

در اسد سال ۱۳۸۸ هجری افغانها برای بار دوم فرصت خواهند داشت تا رئیس جمهور و نمایندگان شوراهای ولایتی را انتخاب نمایند. قرار است انتخابات ولسی جرگه و شوراهای ولسوالی در وسط سال ۱۳۸۹ برگزار گردد، که اولین دوره انتخابات در زمان پس از رژیم طالبان و یک رویداد مهم در تحول جاری دموکراتیک برای مردم کشور را بنیاد میگذارد.

با روند فعلی ثبت نام رای دهندگان، فشار بیشتر بالای کمیسیون مستقل انتخابات، حکومت افغانستان و جامعه بین المللی است تا باوجود شرایط دشوار انتخابات را موفقانه به پایان برسانند. انتخابات آینده در پروسه مملو از مشکلات و ابهامات خواهد بود، زیرا انتخابات گذشته پیامدهای ناگوار و خلاف توقعات مردم را باخود داشت، و سر انجام نتوانست تا تعهدات داده شده را بر آورده سازد، بدین اساس با چالش بزرگ کسب مجدد اعتماد مردم روبرو میشود. کسب حمایت مردم از چنین پروسه که دست آورد اندک برای مهمترین گروه های ذیصلاح در افغانستان داشته - به شهروندان افغانستان - شاید یک چالش مداوم برای نسل های آینده خواهد بود.

چالش های گوناگون تخنیکی در مقابل انتخابات آینده وجود دارد. این چالشها شامل روند پیچیده ثبت نام رای دهندگان، بررسی دقیق کاندیدان، ایجاد و انفاذ مقررات مالی کمپاین انتخاباتی و ارتقای قابل درک سطح آگاهی عامه در باره پروسه انتخابات میباشد. کمیسیون مستقل انتخابات تنظیم و تطبیق این پروسه ها را در انتخابات قریب الوقوع به عهده خواهد داشت، اما هماهنگی میان نهاد های افغان و جامعه بین المللی از جمله مهمترین مسایل بشمار میرود.

کامیابی انتخابات آینده علرغم بدوش گرفتن پروسه های تخنیکی، به فعالیتهای زیاد نیاز خواهد داشت، و تطبیق این پروسه ها یک دستاورد یا ابتکار کوچک نخواهد بود. اطمینان از شمول و اشتراک افغانها در سرتاسر کشور مسئله اساسی است. بشکل ساده برگزاری انتخابات که بر اساسات غربی استوار باشد، بحد کافی

۲. تاریخچه

چندگانه و اغلباً مشابه از نهاد های حکومتداری دولتی و غیر دولتی نیز وجود دارد.^۵ یک تعداد از مشاهده گران چنین پیشبینی نمودند که: در نزدیکی های بعد از زمان برگزاری انتخابات سال ۱۳۸۳ عدهٔ زیاد از مردم هوشدار آسیب رسانی به پروسه جدید دموکراتیک سازی دادن که این عمل میتواند فاصله بین توقعات مردم و ظرفیت محدود دولت افغانستان و جامعه بین المللی جهت برآورده ساختن این توقعات، را از دیداد بخشد.^۶ در گزارش ماموریت

نظارتی انتخابات (EOMS) سال ۱۳۸۳، اتحادیه اروپا چنین یادداشت نمود: ...عامل مهم همانا پُر نمودن خلاء روبه ژشد میان توقعات مردم افغان که به حکومت سازی، بازسازی و انکشاف منسوب میشود و عملکرد دولت و جامعه بین المللی میباشد. بدون شک یک تعداد اقدامات وجود دارد که دولت و جامعه بین المللی میتواند از طریق آن عملکرد نهاد های دولتی و عرضه خدمات به مردم را بهبود بخشد. درعین زمان بنابر بعضی ملاحظات، توقعات مردم از لحاظ تغییرات فوری یا وسعت تغییر مثبت غیر

برای اکثریت مردم، دور اول انتخابات ریاست جمهوری و انتخابات ولسی جرگه و شورای ولایتی (سال ۱۳۸۴) منجیت آغاز یک فصل جدید توصیف از امید، خوشبینی و توقعات بلندتر برای افغانستان بعد از چند دهه جنگ و کشمکش های داخلی به مشاهده می رسید. انتخابات سال ۱۳۸۳ نمایانگر این بود که حدود ۸.۱ میلیون نفر در روز انتخابات رای دادند، لذا تا اندازه زیاد انتخابات نماینده (که از اکثریت کشور نمایندگی میکرد) به حساب میرفت. طوریکه یک چهره سیاسی و عضو قبلی دولت توضیح داد "گرچه در انتخابات ریاست جمهوری مشکلات زیادی وجود داشت، ولی باز هم نتیجه اش بازتاب دهنده خواست مردم بود".^۳ به هر حال، انتخابات سال ۱۳۸۳ شاهد اشتراک تعداد کمتری رای دهندگان (۶.۴ میلیون نفر) و یک تعداد از چالش های جدی در پروسه بشمول بررسی دقیق کاندیدان همچنان بی نظمی ها در رای دهی و شمارش آرا بود.^۴

چنین به نظر می رسد خوش بینی که بین مردم در انتخابات اولیه وجود داشت، به نا امیدی، تردید و مایوسی میدل گردید. وضعیت روبه بحران امنیتی، بالارفتن کشمکش های نژادی، و نفوذ روبه افزایش جنگسالاران و قوماندانان محلی در حال حاضر تهدید در آسیب رسانی به پروسه انتخابات آینده است. برداشت های از حکومت بعنوان یک حکومت فاسد و ناتوان برای مرفوع سازی نیاز های ابتدایی اقتصادی و اجتماعی شهروندان خویش، طوریکه در استراتیژی انکشاف ملی افغانستان پذیرفته شده است، شرایط کشور را وخیم تر می سازد. برعلاوه حاکمیت قانون محدود بوده، نهاد های عامه و ساختار های حکومتداری ضعیف بوده، همچنان ساختار های

^۳. مصاحبه، کابل، ۱۴ جون ۲۰۰۸.

^۴. به مایکل سمپل "انتخابات انتقالی افغانستان - آموزش از انتخابات ۱۳۸۳" گردهمایی جهت تقویت کارهای دموکراتیک در آسیای جنوبی، (۲۷-۲۹ می ۲۰۰۸) مراجعه نماید.

^۵. استراتیژی انکشاف ملی افغانستان ۱۳۸۷-۱۳۹۱ (۲۰۰۸-۲۰۱۳)، هشت (کابل: سکرتریت استراتیژی انکشاف ملی افغانستان، ۱۳۸۷) <http://www.ands.gov.af/ands/andsdocs/index.asp> (در اکتوبر ۲۰۰۸ باز گردید).

^۶. به اندرو ویلدر پارلمان چند پارچه، (کابل: واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، ۱۳۸۴) نیز مراجعه شود.

گردیده است. در حال حاضر مسوده جدید قانون انتخابات در ولسی جرگه زیر بحث است که خواستار بکتهاد تغییرات میباشد. این تغییرات شامل انتقال شمارش آرا از سطح ولایت به سطح ولسوالی و نیاز داشتن تذکره تابعیت با رای دهندگان جهت واجد شرایط بودن به رای دهی میباشد. بعضی ماده های تجویز شده درین قانون تصویب گردیده، لیکن اکثریت آنها که بسیار بحث برانگیز اند، باقی مانده اند. مثلاً ماده روی مسئله اینکه چند عدد کرسی باید برای کوچی ها مختص گردد، و این مسئله در ردیف همچنین مسایل دیگر باعث تعویق چشمگیر در پروسه تقنینی برای طرح قانون جدید شده است. در زمان نشر این گزارش معلوم نیست که آیا قانون جدید قسمیکه فعلاً استوار است، تصویب خواهد گردید و به ویژه این هم معلوم نیست که آیا قانون مذکور در زمان تصویب خواهد شد که انتخابات ۱۳۸۸ و حتی ۱۳۸۹ جنبه عملی را اختیار کند.^{۱۰}

ولسی جرگه قانون جدید را برای احزاب سیاسی تصویب نمود تا قانون که تحت فرمان ریاست جمهوری در ۱۳۸۲ تصویب گردیده بود، جایگزین گردد، درحالیکه بعضی از بخشهای قانون جدید به علت مغایر بودن با قانون اساسی قبل ازینکه رئیس جمهور بالای آن امضا کند، نیاز به یک عده تغییرات داشت، بدان اساس قانون مذکور دوباره به ولسی جرگه گسیل گردید. حینیکه قانون جدید شکل آخری و عملی را اختیار کند، احزاب سیاسی برای اینکه از طرف دولت رسماً شناسائی گردند، ناگزیر اند تا دوباره راجستر شوند. تاریخ انفاذ قانون جدید میتواند اثر منفی بالای توانائی احزاب سیاسی جهت اشتراک در پروسه انتخابات داشته باشد، زیرا تلاشهای آنها بالای راجستر مجدد در دولت تمرکز خواهد کرد.

واقع بینانه میباشد. در چنین موضوعات اهداف سیاسی و انکشافی باید بطور صادقانه تحلیل گردد تا از دلسردی زیاد که باعث عدم اشتراک مردم در پروسه سیاسی میگردد، جلوگیری صورت بگیرد.^۷

با تأسف، در طول سه سال گذشته، این پیشبینی ها نه تنها اینکه جامه عمل نپوشیده بلکه هر نوع دست آورد که از انتخابات گذشته بدست آمده بود، بکتهاد خسارات نیز در قبال داشت. پاسخگویان درین گزارش اظهار سرخوردگی از گام های کند توسعه دموکراتیک نمودند.^۸

خطرات و چالش های که انتخابات آینده به آن مواجه میشود، قطعی نیست که از (خطرات و چالشهای) هویدا در انتخابات ۱۳۸۳ متفاوت باشد. به هر حال، با اکثریت اشخاص که جهت گردآوری این گزارش مصاحبه صورت گرفت، توضیح دادند که عدم پیشرفت واقعی در مسایل امنیتی، اقتصادی، اجتماعی و حکومتداری باعث شده تا این خطرات و چالشها دشوارتر گردد، تا هم قسمکه زمان برگزاری انتخابات نزدیکتر میشود، مشخص ساختن یا کاهش دادن سطح خطرات و چالشهای فوق الذکر نیز مشکل به نظر میآید.

قانون انتخابات، سیستم انتخاباتی و ساختار سیاسی افغانستان

قانون فعلی انتخابات بشکل بنیادی در سال ۱۳۸۳ میلادی^۹ طرح گردید و مقررات مختلف روی مسایل چون چگونگی حوزه های انتخاباتی، واجد شرایط بودن کاندیدان، شیوه های فنی در جریان انتخابات و نقش کمیسیون مستقل انتخابات درین قانون تفصیل

^۷ گزارش ماموریت نظارتی انتخابات اتحادیه اروپا، ایجاد دموکراسی در افغانستان: یک فرامون یکپارچه برای آینده (۱۳۸۴)، ص ۳.

^۸ مصاحبه، کابل، ۱۴ جون ۲۰۰۸.

^۹ قانون بعداً در سال ۲۰۰۵ دقیقاً بعد از منصوبی پارلمان بازبینی گردید. از آن وقت به بعد یک سلسله اصلاحات در قانون صورت گرفت. برای جزئیات بیشتر به گزارش دیوید اینیس، "تحلیل چارچوب قانونی انتخابات افغانستان" بنیاد بین المللی نظام های انتخابات (IFES) (۱۳۸۵) مراجعه فرمایید. <http://www.ifes.org/publication/6edc69156bd6b8b2ff4b042d9fc49557/Analysis%20LegalFramework.pdf> (در اکتوبر ۲۰۰۸ باز گردید).

^{۱۰} در ماده ۱۰۹ (فصل پنجم، ماده ۲۹) قانون اساسی افغانستان آمده است که "پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات، در یک سال اخیر دوره تقنینیه، در فهرست کار شورای ملی داخل شده نمی تواند" پس با در نظر داشت ماده ۱۰۹، توافق یک قانون انتخابات قبل از انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۰۹ غیر محتمل است.

حمایت کم خارجی میسر گردیده تا نقش خویش را در پروسه سیاسی افغانستان شکل قانونی دهند، ازینرو اینها عوامل اند که از رشد و رسیدگی احزاب در افغانستان جلوگیری میکنند. اگر احزاب برای گرفتن نقش بیشتر مرکزی و علنی دست نزنند، پروسه دموکراسی کردن به طور چشمگیر به تأخیر می افتد. بدین اساس احزاب باید بخاطر نظارت از کارهای کاندیدان خویش، تنظیم و برقرار نمودن تماس با گروه حمایت کنندگان خویش کاملاً در پروسه متذکره مشغول گردیده و موسسات جامعه مدنی را در آموزش عامه امداد نمایند.

در جریان انتخابات ۱۳۸۳ انستیتوت دموکراتیک ملی (NDI) و انستیتوت بین المللی جمهوری خواهان (IRI) هردو با احزاب سیاسی به اساس یک زیربنای انکشافی کار مینمودند. در حالیکه به تعقیب این انتخابات هردو برنامه های سازمانی و هم تمویل مالی، سمت تمرکز خویشرا تغییر دادند و در عوض با پارلمان و نمایندگان منتخب آغاز به کار نمودند. دخیل ساختن رسمی احزاب سیاسی در پروسه انتخابات زمینه اثبات توان همکاری مثبت آنها را در این پروسه مهیا خواهد نمود. همچون دخیل سازی احزاب ممکن سازمانها را تدریجاً تحریک کند تا از سازمانهاییکه صرف بالای اعضا خود تمرکز دارند به سازمانهای وسیعتر و گسترده تر که ظرفیت نمایندگی از اکثریت مردم را دارند، تکامل نمایند. اگر قرار باشد که احزاب سیاسی وادار شوند تا همزمان در پروسه راجستر مجدد درگیر شوند، کمک بالقوه ایشان (احزاب سیاسی) با پروسه انتخابات ممکن در معرض خطر قرار گیرد، گرچه این پروسه تعمیم خواهد شد، اگر قانون جدید احزاب سیاسی طی چند ماه آینده جنبه عملی گیرد.^{۱۴}

سیستم انتخاباتی منتخب افغانستان همانا سیستم انتخاباتی رای واحد غیر قابل انتقال^{۱۱} (SNTV) خواهد بود. با تأسف یکی از کاستی های عمده این سیستم اینست که نقش احزاب سیاسی را بشکل آشکار منزوی میسازد، درین سیستم در مقابل تعداد کاندیدان که میتوانند در هر حوزه انتخاباتی مستقر شوند محدودیت وجود ندارد و نامزدی حزب برای کاندیدان نیز ضروری نمیشد. در واقع در انتخابات پارلمانی ۱۳۸۴ کاندیدان اجازه نداشتند تا وابستگی حزبی خود را در ورق رایدهی رسماً ذکر کنند (در حالیکه بعضی کاندیدان به هرحال این کار را کردند). از یک جانب لایحه قانونی سبب گردید تا اکثریت کاندیدان بشکل مستقل کمپاین نمایند (و اکثریت دیگر از اظهار طرفداری نسبت به حزب که ممکن داشتند، مانع گردید). از جانب دیگر احزاب تأسیس شده قادر بودند تا جهت تخصیص کاندیدان خود (که الزاماً طرفداری از حزب اظهار نکرده بودند) این سیستم را بطور استراتژیک استعمال نمایند، تا حد اکثر کرسی هارا بدست بیاورند. متقابلاً این به یک پارلمانی منجر شد که متشکل از آرای رقابتی بوده و از تشکیل رسمی منافع سیاسی محدود ماند، لیکن با این حال تعداد احزاب بطور غیر رسمی حضور وسیع یافتند. اتفاقاً طرح جدید قانون انتخابات هیچ نوع تغییر را در نظام انتخاباتی پیشنهاد نمی نماید. ماده پیشبینی شده برای دگرگونی سیستم انتخاباتی رای واحد غیر قابل انتقال با مندرج نمودن فهرست حزب تا نوع سیستم نسبی را ایجاد کند، پیشنهاد گردیده بود، اما بخاطر حفظ سیستم سابق یعنی سیستم انتخاباتی رای واحد غیر قابل انتقال از جانب پارلمان مسترد گردید.

احزاب سیاسی در افغانستان مسلماً یک تصویر منفی در نزد مردم دارند،^{۱۲} اما در کشور های با دموکراسی قوی، این احزاب نقش عمده در تنظیم نمایندگان سیاسی^{۱۳} بازی می نمایند. تا امروز به احزاب سیاسی در افغانستان امکانات فرصتهای کم و همچنان

^{۱۱} برای یک آزمایش بیشتر جزئی چالش های سیستم SNTV گزارش اندرو رینولدز و اندرو ویلدر، آزاد، عادلانه و یا ناقص: چالش های انتخابات مشروع در افغانستان (کابل: واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، ۲۰۰۴) مراجعه فرمایید.

^{۱۲} برای تحلیل فوق العاده روی تاریخ احزاب سیاسی در افغانستان به توماس روتیج، اسلام گرایان و چپ گرایان - و خلای در مرکز. احزاب سیاسی افغانستان و آنها از کجا آمده اند (۱۹۰۲-۲۰۰۶) (کونراد ادینویر استفتنگ، ۲۰۰۶).

^{۱۳} لطفاً برای معلومات مزید درین مورد به سلسله نشریه ترکیبی زودآیند واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان روی نقش احزاب سیاسی در افغانستان، مراجعه نمایید.

^{۱۴} دولت جمهوری اسلامی افغانستان، قانون احزاب سیاسی، ماده ۹ (جزء ب)، ۱۳۸۶.

دیدگاه‌های کاندیدان

حزب مشترک را ایجاد نمایند) با کاندیدان مشهور رقابت نمایند. در واقع با وجود ناکامی ولسی جرگه در تصویب قانون جدید انتخابات که جاگزین سیستم انتخاباتی رای واحد غیر قابل انتقال گردد، یکتعداد نمایندگان منتخب که برای این گزارش مصاحبه گردیدند، معلوم گردید که آنها طرفدار نقش بیشتر و رسمی احزاب سیاسی در گفتمان سیاسی آینده افغانستان هستند.

اکثریت همین کاندیدان پلان داشتند تا خلاف کمپاین که بالای موضوعات شخصی مانند تشویق کردن/قناعت دادن مردم با دلایل مختلف جهت پشتیبانی از حزب ایشان تاکید کند، یک کمپاین که بالای مسایل مهم مانند اولویتها و خواسته‌های ارشد مردم تمرکز میکند، برگزار نمایند. کمپاین مذکور نوع از کمپاین است که خلاف نظام و عملکرد حکومت افغانستان و نیز خلاف کاندیدان دیگر که منحیث عضو ولسی جرگه اجرای وظیفه می نمایند اما سوانح قابل پرسش دارند میباشد، به نظر میرسد که این یک استراتژی باشد که به مرور زمان شکل رسمی اختیار کند.

اکثریت نمایندگان احساس مینمایند که حالات روحی مردم طرفدار تغییر وضعیت است ازین رو پیشبینی می نمایند که کاندیدان جدید در انتخابات شرکت خواهند کرد. همه اینها باید مقام‌های خویش را دوباره ارزیابی نموده و تصمیم گیرند که آیا امکان دارد که مثل گذشته با براه اندازی عین کمپاین برای انتخابات خود را دوباره کاندید نمایند یا خود را مانند اصلاح طلبان بشکل دیگر ظاهر کنند. تحلیل گران و مشاهده کنندگان پیشبینی میکنند که تنها تعداد کم از نمایندگان که در سال ۱۳۸۴ انتخاب گردیدند، در انتخابات ۱۳۸۸ به سبب اعتبار پایینی که اعضای پارلمان نزد مردم دارند، دوباره برنده خواهند شد. با در نظر داشت شیوه عرفی بازی سیاست‌ها در افغانستان، احتمالاً اکثریت نمایندگان منتخب ممکن گزینه‌های متعدد را برای خود تا زمانی حفظ خواهند نمود که از آنها خواسته شود تا اسناد نامزدی خویش را برای انتخابات آینده ترتیب نمایند.

در مصاحبه‌ها، اکثریت نمایندگان منتخب و کاندیدان آینده از تأثیر حالت بد امنیتی بالای انتخابات آینده اظهار نگرانی نمودند. اکثریت نیز شک عمیق خود را نسبت به دولت افغانستان و نقش منفی که مقامات دولتی احتمالاً در پروسه بازی خواهند نمود، اظهار نمودند، مخصوصاً زمانیکه برگزاری انتخابات نزدیکتر گردد.

گرچه اکثریت نمایندگان منتخب که مصاحبه گردید، در صدد اشتراک دوباره در انتخابات بودند، حد اقل یک نماینده تصمیم گرفت تا دوباره شرکت ننماید. این نماینده توقعات رای دهندگان را (مخصوصاً از نظر ریفورم اقتصادی و اجتماعی) بسیار بلند و غیر عملی فکر میکرد. متعاقباً نماینده مذکور استدلال مینمود که کاندیدان خوب وادار میشوند تا از پروسه انتخابات صرف نظر کنند و در عوض جنگ سالاران و قوماندانان که فقط وضعیت سیاسی را بدتر خواهد نمود، جاگزین میشوند.

بعضی اعضای منتخب پارلمان که به احزاب سیاسی کوچک تعلق دارند انتخابات سال ۱۳۸۸ را منحیث یک میدان آزمایش برای تخنیک‌های جدید کمپاین انتخابات ملاحظه مینمایند. با شناسایی محدودیت‌های سیستم انتخاباتی رای واحد غیر قابل انتقال آنها هدفمند اند تا استراتژی‌های رای برای غلبه بالای چالش‌های که احزاب تشکیل یافته در سهم گرفتن (اعزام کاندیدان خویش به انتخابات) در انتخابات دارند، ایجاد و توسعه دهند. بطور مثال به جای اعزام کاندیدان و شرکت در انتخابات در یک ولایت مشخص، احزاب کوچک روی بحث‌های مقدماتی بخاطر رسیدن به یک موافقتنامه غیر رسمی بالای تعداد مجموعی کاندیدان که آنها بطور دسته جمعی پیشنهاد می نمایند، می پردازند.^{۱۵} این احزاب کوچک با شناسایی تعداد کاندیدان که بنیاد رای ایشانرا ایجاد میکند، زمینه انتخاب شدن را مساعد سازد، این احزاب کوچک در نظر دارند تا با استفاده از همکاری استراتژیک (زمانیکه دو و یا چند حزب باهم ائتلاف نموده و یک

^{۱۵}. پاسخگویان اظهار داشتند همکاری غیر رسمی درین احزاب کوچک یکپارچه در نخست نتیجه نداده، اما در صورتیکه توافق درست نتیجه دهد و آنها برنامه مشابه را مشترکاً استفاده کنند، ممکن منتج به استحکام و یکپارچگی بیشتر گردد. اگر چنین پیش رود، کمک‌های مداوم به همچون احزاب بسیار مهم است.

تنظیم پروسه های انتخاباتی در سالهای ۱۳۸۸: فعالین و نقش آنها

پروسه تنظیم و برگزاری انتخابات در دو سال آینده یک کار بسیار پیچیده خواهد بود، که تعداد کثیر از فعالین در آن مشغول خواهد بود. این بخش فعالین کلیدی و نقشهای آینده آنها را در پروسه های انتخاباتی خلاصه مینماید.

کمیسیون مستقل انتخابات (IEC)

تغییر قابل توجه در آنده نهادهاییکه تحت رهبری جامعه بین المللی فعالیت مینمودند، فعلاً نهاد های افغانی، به ویژه کمیسیون مستقل انتخابات تنظیم و برگزاری انتخابات آینده را بدوش خواهد داشت. در سال ۱۳۸۳ دفتر مشترک تنظیم انتخابات (JEMB) با همکاری عملیاتی دارالانشای دفتر متذکره (JEMBS) از انتخابات نظارت مینمود. تشکیل این دو دفتر متشکل از کارمندان داخلی و خارجی بود. همچنان با دفاتر مذکور سایر سازمانهای ذیدخل بین المللی دیگر مانند برنامه انکشافی سازمان ملل (در سال ۱۳۸۳) و دفتر خدمات پروژه وی سازمان ملل (در سال ۱۳۸۴) جهت برگزاری انتخابات کمک نمودند.

کمیسیون مستقل انتخابات جهت تنظیم و مدیریت پروسه انتخاباتی در حین برگزاری انتخابات تأسیس گردید. کمیسیون متذکره با چالش های متعدد روبرو میباشد، یکی ازین چالشها که اغلباً کوچک پنداشته نمیشود این است که ربط درک شده این ارگان با حکومت استقلالیت و بیطرفی این کمیسیون را زیر سوال قرار میدهد.

با در نظر داشت عدم اعتماد مردم بالای بسیاری نهاد های دولتی، این میتواند سبب آغاز تسریع شک بالای کمیسیون مستقل انتخابات گردد. علت اش اینست که رئیس کمیسیون مستقل

انتخابات از جانب رئیس جمهور انتصاب گردیده - و بخصوص بعضی بیانیه ها که وی ارایه نموده است، استقلالیت و خودمختاری کمیسیون را مصلحت آمیز وانمود میسازد. این بیانیه ها که روی نظریات شخصی وی در مورد شرایط کاندیدان استوار میباشد، نقض عمده پروتوکول دیده شده که استقلالیت کمیسیون مستقل انتخابات را بطور مستقیم زیر تأثیر قرار میدهد. این بیانیه های شخصی کمیسیون مستقل انتخابات باعث شد تا بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (FEFA) یک نشریه مطبوعاتی را منتشر نماید در آن از "کمیسیون مستقل انتخابات درخواست

گردید که موقف رسمی خویش را روی بیانیه آقای لودین رسماً اعلام نماید، تا باور و اعتماد مردم نسبت به بیطرفی کمیسیون مستقل انتخابات دوباره حفظ گردد".^{۱۶}

حکومت افغانستان

حکومت افغانستان از طریق نهاد ها و وزارتات خانه های خویش یک نقش حمایت کننده اما مهم را در پروسه انتخابات آینده اجرا خواهد نمود. این نقش ظرفیت نهاد های عامه و ساختار های حکومتداری را ارتقا خواهد بخشید. با اکثریت که مصاحبه گردید، شرکت وزارت ها و نهاد های دولتی را یک راه مثبت فکر نکرده و از نقش و تأثیر بالقوه منفی دخیل بودن آنها در انتخابات آینده نگران بودند. یک جنبه کلیدی حمایت حکومت از انتخابات، بسیج و تربیه نیرو های امنیتی افغان (اردوی ملی و پولیس ملی افغانستان) خواهد بود.^{۱۷}

سازمان های نظارتی انتخابات

بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان به کمک تمویل کنندگان بین المللی مختلف توانست تا عملیات خویش را از انتخابات ۲۰۰۵ بدین سو ادامه دهد. در دوره موقت، این اداره در فعالیت

^{۱۶}. به اعلامیه مطبوعاتی اداره بین المللی نظام های انتخابات (IFES) مراجعه نمایید، ۱۳ جولای ۲۰۰۸: این اداره از نظریات رئیس کمیسیون مستقل انتخابات روی معیار برای ریاست جمهوری اظهار نگرانی نموده و این چنین بیانیه نقض در بی طرف بودن کمیسیون مستقل انتخابات می خواند.

^{۱۷}. پولیس ملی افغانستان برای تأمین امنیت ساحات نزدیک مراکز ثبت نام رای دهندگان و صندوق های رای دهی مسئول بوده در حالیکه اردوی ملی افغانستان امنیت احتیاطی پولیس ملی را تأمین می نماید.

صورت مجموعی هنوز هم برای جامعه تمویل کننده در حال توسعه بوده ولی تخمین‌های ابتدایی در حدود ۱۲۰ الی ۱۵۰ میلیون دالر برای هریک از انتخابات میباشند. بزرگترین نگرانی در جریان مصاحبه‌ها معلوم گردید که کمبود تعهدات بودجوی نبوده بلکه دسترسی بموقع برای استفاده از این بودجه‌ها بوده است.

راه‌های اصلی برای تخصیص بودجه‌ها به نظر میرسد که از یک صندوق وجهی مجموعی تمویل گردد، که این صندوق وجهی توسط پروژه ارتقای ظرفیت‌های حقوقی و انتخاباتی برای آینده برنامه انکشافی سازمان ملل که مرجع خاص کمک کننده کمیسیون مستقل انتخابات خواهد بود، تنظیم میگردد. این صندوق وجهی به کمیسیون مستقل انتخابات و نیز به یکتعداد فعالیت‌هاییکه مربوط به انتخابات میشود، کمک مالی فراهم خواهد کرد. بیشترین بودجه‌های دو جانبه که تعهد گردیده از طریق این برنامه تامین میگردد، و امید این مکانیزم هماهنگی بین نهادها را بیشتر مستحکم نماید. انستیتوت دموکراتیک ملی، انستیتوت بین المللی جمهوری خواهان، بنیاد آغاخان و بنیاد بین المللی سیستم‌های انتخابات، از جمله فعالین بین المللی غیرحکومتی دخیل از حمایت کنندگان انتخابات میباشند.

موضوعات هماهنگی

یکی از فواید پروژه ارتقای ظرفیت‌های حقوقی و انتخاباتی برای آینده این است که این پروژه مکانیزم مرکزی برای هماهنگی کمک‌های بین المللی فراهم میسازد. با در نظرداشت تعداد فعالین دخیل، هماهنگی میان فعالین ملی و بین المللی، نهاد‌های دولتی و غیر دولتی، هماهنگی میان خود نهاد‌های دولتی نکته مهم است. نتیجه کامیاب پروژه انتخابات تا جایی بالای هماهنگی و کمک تعدادی از وزارت‌ها و سازمان‌های دولتی استوار است. گرچه نهاد‌ها و وزارت‌های امنیتی (وزارت دفاع و امور داخله) احتمالاً از جمله همکاران اند که در پروژه انتخابات

های مختلف دادخواهی و تحقیقی مشغول بود. بنیاد مذکور تأیید میکند که حالات رو به بحران امنیتی ممکن بالای توانایی این اداره در استخدام و استقرار مشاهده‌گران سرتاسر کشور تأثیر کرده میتواند. این ممکن تأثیر زیاد بالای ماموریت بین المللی نظارت انتخابات نیز داشته باشد. سپس این موضوع مهم خواهد بود تا با احزاب سیاسی و نمایندگان کاندیدان (افراد که به نمایندگی کاندیدان عمل مینمایند) ارتباط تأمین گردد^{۱۸} تا بتوانند نقش آگاه و دخیل را در نظارت پروژه انتخابات بعهده گیرند.

کمیسیون سمع شکایات انتخابات

بدون نظر داشت اینکه آیا انتخابات آینده تحت انفاذ قانون فعلی یا جدید برگزار خواهد شد، کمیسیون سمع شکایات انتخابات نقش مهمی در مورد بررسی و قضاوت روی تخطی‌ها و خشونت‌ها پیاده خواهد کرد. عمده ترین چالش این کمیسیون در انتخابات ۲۰۰۵ کمبود وقت و منابع برای پلانگذاری مؤثر و تنظیم اکثریت فعالیت‌های برنامه بی آن بود. راه که این کمیسیون بتواند امورات خویشرا بشکل مؤثر انجام دهد، همانا آغاز دوره پلانگذاری وقتتر،^{۱۹} استقلالیت کامل و منابع کافی که کمیسیون مذکور به آن نیاز دارد مهیا گردد، تا وظایف را بطور کامل و طبق پلان انجام دهد. به این منظور، گروه‌های کاری ایجاد گردیده تا برنامه ریزی کمیسیون سمع شکایات انتخابات را بکمک پروژه ارتقای ظرفیت‌های حقوقی و انتخاباتی برای آینده برنامه انکشافی سازمان ملل (UNDP)، اداره بین المللی سیستم‌های انتخابات (IFES) هیأت معاونت سازمان ملل در افغانستان که مسئولیت این گروه‌ها را بعهده دارد، دقیقاً تکمیل نماید.

امداد بین المللی

بودجه پروژه چهار مرحله بی ثبت نام رای دهندگان بیش از ۱۰۲ میلیون دالر امریکایی است. بودجه‌ها برای انتخابات ۱۳۸۸ به

^{۱۸}. نمایندگان کاندیدان از طرف کاندیدان بخاطر امورات سرپرستی و نظارت در روز انتخابات در محلات رای گیری، و راجستر هرنوع شکایات از پروژه انتخابات از سوی کاندیدان ایکه از حضور در محل رای گیری ممانعت گردیده است. نمایندگان کاندیدان نیز ممکن نقش را در کمک با کمپاین کاندید قبل از روز انتخابات بازی نمایند. به معلومات بیشتر به www.jemb.org رجوع شود.

^{۱۹}. تدابیر پلان‌ها بخاطر آغاز هرچه زود، در زمان نشر این گزارش توصیه گردید (عقرب ۱۳۸۷)

تفاهمنامه‌ها آن‌عه فعالیتها و منابع که جهت کمک به پروسه انتخابات ضروری میباشد، بطور واضح توضیح گردد. در جریان مصاحبه‌ها برای تهیه این گزارش در ماه جون ۲۰۰۸، هیچ نوع تفاهم نامه رسمی میان وزارت معارف و کمیسیون مستقل انتخابات جهت استفاده از مکاتب بخاطر مراکز ثبت نام رای‌دهندگان وجود نداشت.^{۲۰}

زیادتر به نظر خواهد رسید، و یک تعداد وزارت‌های دیگر نیز نقش‌های مهم حمایتی با کمیسیون مستقل انتخابات خواهند داشت. این‌ها وزارت معارف، وزارت امور زنان، وزارت احیاء و انکشاف دهات و وزارت حج و اوقاف می‌باشند. یک چالش عمده برای کمیسیون مستقل انتخابات این خواهد بود که با وزارت‌ها و سازمان‌های مذکور تفاهم نامه‌های رسمی داشته باشند؛ درین

۳. پروسه‌های تخنیکی

مرحله اول ثبت نام رای‌دهندگان به تاریخ ۱۵ میزان ۱۳۸۷ آغاز گردید. این مرحله ۱۲ ماه قبل ازینکه رای‌دهندگان جهت رای‌دهی به مراکز رای‌دهی مراجعه کنند، شروع شد. بدین وسیله کمیسیون مستقل انتخابات و سازمان‌های بین‌المللی کمک‌کننده، به تلاش و اقدامات خویشرا ازدیاد میبخشند. در برخی از موارد به ویژه امورات امنیتی چند ماه پیش جریان دارد تا به پروسه ثبت نام رای‌دهندگان آمادگی صورت گیرد. امورات امنیتی قرار بود تا بشکل ابتدائی در فصل تابستان آغاز گردد. بخش ذیل آن‌عه پروسه‌های تخنیکی را خلاصه میکند که جهت آمادگی برای انتخابات سال آینده در آینده‌های نزدیک به دوش گرفته شوند.

انتخاباتی الرغم اینکه در توافقینامه سال ۲۰۰۶ افغانستان^{۲۱} در اولویت قرار دارد، لیکن به هر حال، این پروسه مانند یک کار فریب‌دهنده به اثبات رسیده است. خلاف ثبت نام رای‌دهندگان و انتخابات گذشته، آمادگی‌ها برای انتخابات سال ۱۳۸۸ شامل تجدید ثبت نام رای‌دهندگان انتخابات سال ۱۳۸۳ و اضافه نمودن مشخصات امنیتی در کارت‌های رای‌دهی میگردد. در روز انتخابات به رنگ پاک ناشدن در محلات رای‌دهی یک بار دیگر نیاز خواهد بود تا از رای‌دهی چند مرتبه‌یی جلوگیری گردد. کارت‌های رای‌دهی که در دوره قبلی انتخابات صادر شده بود، در انتخابات آینده نیز قابل اعتبار و استفاده میباشند.

مسائل دیگر که پروسه ثبت نام رای‌دهندگان را متأثر میسازد، قرار ذیل اند:

۱) ثبت نام رای‌دهندگان

ایجاد یک سیستم مدرن ثبت نام رای‌دهندگان برای دوره آینده

^{۲۰}. مصاحبه، کابل، ۱۴ جون ۲۰۰۸.

^{۲۱}. جمهوری اسلامی افغانستان، توافقینامه افغانستان (لندن: دلو (۱۳۸۴)، ص ۷.

کمک مالی – تهیه بموقع کمک‌های مالی برای کمیسیون مستقل انتخابات و سازمان ملل متحد یک مرحله بحرانی خواهد بود تا با مرفوع ساختن عملیات تهیه و تدارک و لوژستیکی سطح مشکلات را کاهش دهند.

اکثریت پاسخ دهندگان، پروسه ثبت نام رای دهندگان را من حیث یک معیار تخمینی مهم برای جلب علاقمندی مردم جهت اشتراک در انتخابات آینده میدانستند، که بوسیله معیار تخمینی فوق‌میتوان سهمگیری مردم را در انتخابات قریب الوقوع و با در نظر داشت وضعیت امنیتی برگزاری انتخابات را مقیاس کرد.

۲) بررسی دقیق کاندیدان

از دیدگاه بحث و استدلال، بررسی دقیق کاندیدان از جمله بحث انگیزترین مسئله است که اعتبار و مشروعیت پروسه انتخابات را بین مردم تحت تأثیر قرار میدهد. در پروسه نامزدی کاندیدان انتخابات ۱۳۸۳، از تعداد مجموعی ۶۱۰۲ کاندید ولسی جرگه و شورای ولایتی، ۵۵۷ کاندید در قسمت مستند ساختن نامزدی شان مشکلات داشتند، که از آنجمله ۱۱ کاندید به دلیل ارتباط با گروه‌های مسلح غیرقانونی، از حق نامزدی محروم شدند. در دوره بعدی انتخابات به تعداد ۲۳ کاندید به عین دلیل از حق نامزدی محروم گردیدند.^{۲۲}

مشاهده گران و تحلیل گران واضح نمودند اکثریت کاندیدان موفق در انتخابات ۱۳۸۳ جنگسالاران، قوماندانان و یا قاچاق بران مواد مخدر بودند. در گزارش پارلمان چند پارچه... اندرو ویلدر از منابع و یا مراجع مختلف نقل قول مینماید که نشان میدهد که در حدود کم و بیش ۴۰ الی ۸۰ فیصد همچون کاندیدان اعضای منتخب جدید برای ولسی جرگه را تشکیل میدهند.^{۲۳}

پروسه نامزدی کاندیدان انتخابات ۱۳۸۳ که یک بخش آنرا بررسی دقیق کاندیدان تشکیل میدهد، دچار یک تعداد مشکلات

چارچوب حقوقی – در زمان تهیه این گزارش، کمیسیون مستقل انتخابات تا هنوز نمدانست که آیا انتخابات طبق انفاذ یک قانون جدید یا طبق قانون قبلی که در انتخابات سالهای ۱۳۸۳ نافذ بود، برگزار خواهد شد.

استخدام، آموزش و منسجم نمودن تیم‌های ثبت نام

– کمیسیون مستقل انتخابات باید توانایی استخدام و آموزش کافی برای تقریباً ۲۳۵۰۰ کارمند را داشته باشد. درین پروسه به تعداد کارمندان ذکر شده نیاز است تا مشکلات را که در پروسه ثبت نام رای دهندگان سالهای ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ منعکس شده بود کاهش دهند و یا کاملاً رفع نمایند.

امنیت – با در نظر داشت حالات بحران امنیتی، تأمین امنیت برای محلات ثبت نام رای دهندگان کار دشوار خواهد بود. بدین منظور نیروهای داخلی و خارجی درین پروسه دخیل میباشند، ولی سوالات راجع به هماهنگی موثر میان نیروهای امنیتی افغان یعنی اردوی ملی و پولیس ملی افغانستان باقی میماند.

نفوس (جمعیت) رای دهندگان – اندازه، وسعت جغرافیایی و نفوس بزرگ روستایی افغانستان مراحل لوژستیکی و تطبیقی را دشوارتر میسازد.

بخش آگاهی – آگاهی مردم و برنامه‌های آگاهی مدنی ضروری پنداشته میشوند تا نفوس (جمعیت) رای دهندگان در مورد پروسه ثبت نام و رایدهی آگاه شوند. در خصوص این برنامه‌ها میتواند تا رای دهندگان جدید، آنانیکه کارت‌های رایدهی سابق خود را گم نموده اند و شهروندان که در انتخابات قبلی ثبت نام نموده بودند، مورد هدف قرار دهد. رسانه‌ها نقش کلیدی را در بخش آگاهی عامه انتخابات سال ۱۳۸۳ انجام دادند، و یک بار دیگر راه مهم برای ارتباط دادن پیامهای آگاهی عامه در سرتاسر پروسه ثبت نام رای دهندگان برای دوره انتخابات آینده میباشد.

^{۲۲}. کمیسیون شکایات انتخابات افغانستان، "گزارش نهایی" (کابل: کمیسیون شکایات، حوت ۱۳۸۴)، ص ۲۰.

^{۲۳}. اندرو ویلدر، پارلمان چند پارچه، ص ۱۴-۱۵.

منحل نمودن گروهای مسلح غیر قانونی و خلع سلاح و ملکی سازی مؤثر نبوده و بالای انتخابات تأثیر خواهد نمود.^{۲۶}

- یکی از اعضای ولسی جرگه

بررسی (دقیق) کاندیدان در دوره قبلی بسیار سیاسی بود... ازینرو نیاز است تا یک روند یا طرز العمل کاملاً متفاوت برای انتخابات آینده درخصوص برای بررسی دقیق کاندیدان استفاده گردد. یک بُعد این طرز العمل باید بالای آموزش مردم تمرکز کند، تا آنها بدانند که چگونه به کاندید مورد نظر خود رای دهد.^{۲۷}

- یک کارمند بین المللی

این درک عدم شفافیت در انتخابات گذشته را نشاندهی میکند که سرانجام یک چالش جدی را برای انتخابات آینده به بار میآورد. گرچه در حال حاضر یک تعداد برنامه های هدفمند برای توسعه پروسه بررسی کاندیدان در دست انجام است، یوناما (هیأت معاونت سازمان ملل برای افغانستان) گروه های کاری را برای بررسی و تثبیت کاندیدان رهبری مینماید. یکی از اهداف عمده این تلاشها جدا ساختن پروسه بررسی کاندیدان از پروسه نامزدی کاندیدان میباشد. قانون انتخابات جدید که در حال حاضر تحت جَر و بحث ولسی جرگه قرار دارد، یک پروسه جدید بررسی دقیق کاندیدان را ارایه مینماید اما حاوی جزئیات کم بالای شیوه های (طرز العمل های) مشخص است.

طوریکه از نقل قولهای فوق معلوم میگردد، پروسه بررسی کاندیدان ممکن برای اکثریت افغانها در تشخیص اعتبار و مشروعیت پروسه انتخابات آینده، یک اولویت باشد. سوال که مطرح میگردد اینست که با کاندیدان که مشخصاً در فساد، قاچاق

بود. نخست مشکل تاریخ بررسی دقیق کاندیدان بود: به دلیل تقویم فشرده انتخاباتی، بررسی کاندید در یک مدت زمان بسیار کوتاه صورت گرفت و پروسه به صورت درست تشریح و درک هم نگردیده بود. مشکل دوم مسئله ارتقای ظرفیت بود. کمیسیون سمع شکایات انتخابات قبل از آغاز پروسه نامزدی کاندیدان، در یک مدت کوتاه بطور قانونی تأسیس گردید، و وادار شد تا بدون آمادگی کافی در مورد منابع و کارمندان، پروسه پر از چالش را به عهده گیرد. مشکل سوم به شفافیت ارتباط داشت: در باره پروسه بررسی دقیق کاندیدان، کمیسیون سمع شکایات انتخابات تنها بالای دستور دارالانشأ مشترک کمیسیون خلع سلاح و ملکی سازی (JSDRC) متکی بود. کمیسیون سمع شکایات انتخابات (نهاد عامه) امکانات/فرصت جهت ارزیابی معلومات/شواهد دست اول را نداشت. این بالای شفافیت پروسه بسیار تأثیر نمود، زیرا معلومات که از جانب دارالانشأ مشترک کمیسیون خلع سلاح و ملکی سازی ارایه میشد، به صورت عام قابل دسترسی نبود.^{۲۴} برعلاوه، مردم جامعه در باره ابعاد مختلف این پروسه گمان میکردند که ممکن بین وزارت های مختلف جهت حفظ حمایت کنندگان و اطلاع دهندگان ایشان که خود را کاندید نموده بودند، معاملات صورت گرفته باشد. طوریکه اظهارات ذیل ثابت میسازد که، این چنین عدم شفافیت کاستی پروسه دانسته میشد که مشروعیت پروسه نامزدی کاندیدان را متأثر میکرد:

نیاز است تا جامعه بین المللی پروسه بررسی دقیق کاندیدان را رهبری نماید، چراکه مردم بالای نهاد های افغانی هیچ اعتبار ندارند. این نهادها بسیار ضعیف، فاسد بوده و بسیار می کوشند تا برای منافع خود ایشان معامله نمایند، نه برای منافع مردم افغانستان.^{۲۵}

- یکی از اعضای شورای ولایتی

^{۲۴}. عضویت سکرتریت مشترک کمیسیون خلع سلاح و ملکی سازی (JSDRC) شامل وزارت داخله، وزارت دفاع، ریاست امنیت ملی، نیروهای بین المللی حافظ صلح (آیساف)، نیروهای ائتلاف/نیروهای مشترک عملیاتی و یوناما (هیأت معاونت سازمان ملل در افغانستان) می باشد.

^{۲۵}. مصاحبه، هرات، ۲۱ جون ۲۰۰۸.

^{۲۶}. مصاحبه، کابل، ۲۴ جون ۲۰۰۸.

^{۲۷}. مصاحبه، هرات، ۲۱ جون ۲۰۰۸.

فساد و رشوه خوری ادامه داشته... و کاندیدان بیشتر پول خویشرا برای کمپاین انتخاباتی خود مصرف مینمایند و آنها میخواهند تا از مقام های منتخب خویش برای بدست آوردن پول استفاده نمایند.^{۲۹}

- یکی از اعضای فعال سازمان حقوق بشر

در ماه حمل ۱۳۸۶ بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (FEFA) گزارش را تحت عنوان شفافیت داری سیاسی منتشر نمود که مسئله تمویل سیاسی و انتخاباتی را در افغانستان تحت آزمایش قرار داده است.^{۳۰} این گزارش پیشنهادات راسخ را روی تأمین بودجه برای انتخابات ارایه داشته است. این پیشنهادات شامل تأسیس یک اداره مستقل را در کمیسیون مستقل انتخابات میکرد تا امورات مالی کاندیدان را بررسی، ارزیابی، و کنترل کند و در ضمن گزارش را روی این موضوعات تهیه و ارایه نماید؛ و برنامه های وسیع آگاهی عامه را به عهده گیرد، بدینوسیله شهروندان از پروسه نظارت، حقوق و مسئولیتهای خویش آگاه خواهند شد تا بتوانند در مورد نقض و تخطیهای ممکنه شکایات و انتقادات ایشانرا درج نمایند. تمویل کمپاین انتخاباتی یک ساحه یست که بشکل اشکار به کار قابل ملاحظه نیاز دارد که باید به مساعدت و همکاری جامعه بین المللی از جانب کمیسیون انتخابات به عهده گرفته شود.

یک موضوع مشخص نگران کننده همانا درک اینست که کاندیدان میتوانند تا از منابع حکومتی جهت حمایت از کمپاین های انتخاباتی خویش با استفاده کنند. در انتخابات ۱۳۸۳ موارد و اتهامات زیاد استفاده از منابع حکومتی جهت کمک به کمپاین های کاندیدان مخصوص وجود داشت. گرچه یک فرمان ریاست جمهوری مقامات حکومتی را از استفاده منابع و دفاتر حکومتی غرض کمپاین های انتخاباتی منع نمود، لیکن این فرمان رئیس جمهور قسمی به نظر میرسد که تأثیر کم داشته باشد. با وجود

مواد مخدره، آدم ربایی دست دارند و یا اینکه در تخطی از حقوق بشر به اثبات رسیده اند، چگونه برخورد صورت بگیرد. با در نظر داشت وخیم بودن این مسئله و همچنان با در نظر داشت سلا مشوره و هماهنگی که میان اکثریت اجرا کنندگان پروسه بررسی دقیق صورت خواهد گرفت، وقت و زمان برای یک پروسه مداوم و شفاف قبل از برگزاری انتخابات آینده مهم خواهد بود.

۳) تمویل کمپاین

انتخابات ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ هر دو دارای مقررات تمویل کمپاین بودند، هر چند این مقررات فقط چند روز قبل ازینکه دوره کمپاین ۲۰۰۴ ریاست جمهوری آغاز شود، تسوید گردید. این مسئله توافق کاندیدان مقررات متذکره را دشوار ساخت. در انتخابات ۱۳۸۳ رهنمود های گزارش دهی تمویل کمپاین توسط دفتر مشترک تنظیم انتخابات (JEMB) و دارالانشأ این دفتر صادر شد، اما در جریان و یا بعد از دوره انتخابات هیچ نوع تفتیش سیستماتیک صورت نگرفت تا مشخص سازد که آیا کاندیدان با این مقررات موافق اند یا خیر.

کمکهای مالی که مربوط مواد مخدر میشوند نفوذ گسترده بالای اقتصاد افغانستان دارد، و یکتعداد اتهامات در مورد بعضی از کاندیدان وجود دارد که برای براه اندازی کمپاین های انتخاباتی ایشان از مساعدت مالی و پشتیبانی خارجی برخوردار بودند. حسابدهی درست و گزارش دهی پول هائیکه که به مقاصد کمپاین انتخاباتی استفاده میگردد، یک مشکل عمده از سوی پاسخگویان مطالعه شده این گزارش شناخته شده است.

اگر این موضوع از همین حالا پیگیری نشود، استفاده از پول غیر قانونی در انتخابات ۱۳۸۸ جریان خواهد داشت.^{۲۸}

- یک مقام بالار تبه دولتی

^{۲۸}. مصاحبه، کابل، ۷ جون ۲۰۰۸.

^{۲۹}. مصاحبه، هرات، ۲۱ جون ۲۰۰۸.

^{۳۰}. بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (FEFA)، شفافیت داری سیاسی (کابل: FEFA، حوت ۱۳۸۶)، ص ۳۴-۳۷.

در صورت که هیچ نوع شکایت رسمی درباره فعالیت‌های غیر رسمی ریاست مستقل برای حکومت محلی به مقامات حکومتی ارائه نشده باشد، پس این اتهامات اعتبار و مشروعیت پرورده انتخابات آینده را تهدید مینماید. این موضوع بالای نیاز برای ایجاد دستورات بسیار واضح و همچنان در باره نظارت و انفاذ موثر وظایف و مسئولیت‌های کارمندان که درین پرورده دخیل اند، تأکید می‌ورزد.

٤) بالابردن سطح آگاهی عامه

طوریکه در مصاحبه‌ها مشخص گردید، یکی از پُر فشار ترین چالش که انتخابات آینده دچار آن خواهد بود، نیاز عاجل تهیه برنامه‌های دراز مدت آگاهی عامه درمورد پرورده انتخابات برای مردم افغانستان میباشد. یکی از عضو فعال امور زنان در ولایت هرات چنین استدلال مینمود:

فهم افغانها راجع به دموکراسی و انتخابات بسیار محدود بوده و آنها نیاز دارند تا دانش و آگاهی

خویش را بهبود بخشند. افغانها نمیدانند که آنها باید برای توسعه دموکراسی در کشور کار نمایند... افغانها فکر میکنند که کلمه دموکراسی از کشور های غربی به مملکت ما وارد گردیده است.^{۳۲}

یک عضو شورای ولایتی روی ضرورت تأکید می‌کرد که بالای استراتژی‌های دراز مدت تمرکز میکند، و اظهار داشت که:

اقتدار ضعیف فعلی حکومت مرکزی و ساختار های حکومتداری همبسته با فساد مشخص در نهاد های دولتی خارج از کابل، اکثریت کسان که مصاحبه گردیدند چنین پیشبینی می نمودند که استفاده از منابع حکومتی در کمپاین های انتخاباتی آینده یک مسئله جدی خواهد بود.

زمانیکه پرسش گردید که چگونه منابع حکومتی برای اهداف انتخاباتی استفاده می‌گردید، پاسخگویان مکرراً از فعالیت های ریاست مستقل حکومت محلی (IDLG) نقل قول نمودند. ریاست مستقل مذکور متهم به این بود که در اداره تلاش‌های رئیس جمهور برای انتخاب دوباره، مورد استفاده قرار می‌گرفت. منتقدین بدون شک و تردید به این موضوع اشاره نمودند که ریاست مستقل برای حکومت محلی مامورین ملکی هم نظر را بطور غیر رسمی مقرر مینمایند تا آنها بتوانند ازین طریق تلاش های آقای کرزی را در انتخاب دوباره کمک نمایند. یکی از پاسخگویان این مسئله را به روابط نژادی و قومی نیز اطلاق نمود:

ریاست مستقل حکومت محلی از مسایل نژادی و قومی برای کمپاین انتخاب دوباره کرزی استفاده مینماید.^{۳۱}

- یکی از فعالین سیاسی در هرات

^{۳۱}. مصاحبه، هرات، ۲۲ جون ۲۰۰۸.

^{۳۲}. مصاحبه، هرات، ۲۲ جون ۲۰۰۸.

دموکراسی یک پوست کاردت نیست که به افغانستان ارسال گردد.^{۳۳}

سایر پاسخگویان خلاصه نمودند که برنامه‌های آگاهی عامه که در ۱۳۸۳ براه انداخته شده بود، شکل سمبولیک و بی بنیاد داشت، و وقت زیاد نیاز است تا این تلاشها را برای برگزاری انتخابات آینده بهبود و گسترش داد.^{۳۴}

این بار هدف برنامه‌های آگاهی عامه در مقایسه با بار قبلی، آگاهی بهتر و عادلانه رایدهندگان در مورد پروسه انتخابات خواهد بود. طوریکه توقع میرود، این ابتکار نه تنها به درک و دانش مردم راجع به مفاهیم بنیادی و فعالیت‌های اساسی اطلاق خواهد گردید، بلکه به رایدهندگان صلاحیت خواهد داد تا در پروسه دموکراسی سازی سهم بیشتر بگیرند. گرچه این گزارش موضوعات قبل از وقت را تحت بحث قرار میدهد، فراهمسازی دانش بهتر در مورد پروسه برای رایدهندگان ممکن توقعات دور از امکان را کاهش دهد که رایدهندگان در حال حاضر از نمایندگان منتخب و حکومت خود دارند.

به تعقیب انتخابات ۱۳۸۳ ماموریت نظارتی انتخابات (EOM) نیز

برنامه‌های دراز مدت آگاهی عامه که بالای پروسه انتخابات تمرکز میکند، توصیه میکرد. با تأسف به نسبت عدم تخصیص بودجه برای این مقصد، کار کم در دوره موقت اجرا گردید. به هر حال، فعلاً این برنامه‌ها از جانب کمیسیون مستقل انتخابات و جامعه تمویل کننده با سازمان‌های حمایتی بین المللی (مانند پروژه ارتقای ظرفیت‌های حقوقی و انتخاباتی برای آینده (ELECT) که از سوی برنامه انکشافی سازمان ملل اداره میشود و سازمان بین المللی سیستم‌های انتخابات (IFES) تطبیق میگردند. آغاز فوری همچون برنامه‌ها یک نیاز مبرم برای انتخابات که در سال آینده برگزار خواهد شد، می باشد. این برنامه‌ها هرچه عاجل تر آغاز گردند، به همان اندازه سهم گیری تعداد کثیر رایدهندگان قبل از برگزاری انتخابات آینده شکل یقینی را اختیار خواهد نمود.

این بخش آنده پروسه‌های تخنیکی کلیدی را خلاصه مینماید که غرض آمادگی برای انتخابات اجرا خواهد شد، و بعضی مسایل عمده مربوطه را که پیشرو است تشخیص نموده. این نیز مهم است تا پروسه‌های تخنیکی را در محدوده وضعیت محیطی افغانستان قرار داد.

۴. مسایل محیطی

(۱) ظرفیت

یکی از چالشهای عمده برای کمیسیون مستقل انتخابات در راستای غالب شدن بالای پروسه انتخابات، تحول از یک نهاد غیر فعال به یک نهاد کاملاً فعال و متمرکز به امورات عملیاتی با داشتن حضور در هر ولسوالی کشور خواهد بود. این کمیسیون که در پروسه ثبت نام رای دهندگان تمام امورات را به تنهایی انجام میدهد، یعنی که استخدام و آموزش بیش از ۲۳۵۰۰ کارمند تا ۸۰۰ مراکز ثبت نام را ایجاد نمایند، تنظیم تهیه و تدارکات و مواد

برگزاری انتخابات در هرنوع دموکراسی اغلباً به معنای مبارزه علیه مجموعه از مخاطرات و چالشها میباشد؛ در یک کشور جنگ دیده مانند افغانستان، وسعت و پیچیدگی همچون چالشها ترسناک و دشوار بوده میتواند. دو مسئله اساسی محیطی که انتخابات را در طول دو سال آینده عمیقاً متأثر خواهد نمود، عبارت از ظرفیت و امنیت میباشد.

^{۳۳}. مصاحبه، هرات، ۲۱ جون ۲۰۰۸.

^{۳۴}. مصاحبه، کابل، ۱۱ جون ۲۰۰۸.

طوری خلاصه نمود که کارمندان انتخابات باید نسبت به انتخابات ۱۳۸۳ بیشتر آموزش ببینند، و با نظر داشت اینکه مقدار پول زیاد در دوره انتخابات قبلی با مقامات انتخابات معاوضه گردید، این بار بشکل ساده صرف توسط پول تشویق نگردند.^{۳۶}

مقامات کمیسیون مستقل انتخابات چالش استخدام و آموزش کارمندان انتخابات را تصدیق نمودند، لیکن در یک محیط بحرانی امنیتی با وقت کم الی زمان انتخابات، آنها توانایی محدودی جهت حل این مشکل دارند. طوریکه این میتواند تأثیر منفی بالای اعتبار و مشروعیت پروسه انتخابات آینده داشته باشد، لذا کمیسیون مستقل انتخابات مکلف است تا تلاشها جهت تأمین استخدام و آموزش مناسب و بهتر بخرچ دهد.

(۲) امنیت

آشوب و خشونت برای بیش از ۳۰ سال تقریباً بالای هر دیدگاه جامعه افغانی نفوذ نموده و بطور کلی بالای زندگی شهروندان تأثیر نمود. دور اول انتخابات در بعضی ولایات مشخص توسط آشوب مختل گردیده و ۶ کاندید در کمپاین انتخابات ۱۳۸۳ جانهای شانرا از دست دادند. حملات انتحاری متعدد هم مقامات انتخابات را و نیز کارمندان آگاهی عامه را آماج قرار داد. گروه های شبه نظامی محلی و مقامات حکومت محلی که کاندیدان مخصوص را حمایت می نمودند، موجب تهدید و آشوب در مقابل کسانی شدند که بر خلاف این مقام ها مبارزه می نمودند. به همین ترتیب حضور محدود نیروهای نظامی افغان و بین المللی موجب گردید تا رایدهندگان تهدید گردند، و نیز نمونه های از بعضی مناطق وجود داشت جایکه کاندیدان نمی توانستند بطور آزادانه کمپاین انتخاباتی را براه اندازند.^{۳۷}

طی سه سال اخیر، حالات امنیتی بطور غیر متوقعه خراب شده است.^{۳۸} سطح خشونت و نا امنی بیشتر در مناطق جنوب، جنوب

لوژستیک برای حمایت پروسه، همچنان نگهداری سیستم های مالی و اداری جهت نظارت از فعالیتهای ثبت نام رایدهندگان میباشد که مجموعاً به ارزش بیش از ۱۰۰ میلیون دالر امریکایی هزینه خواهد داشت.

تعدادی از کارمندان ارشد که در انتخابات ۱۳۸۳ پا بر جا بودند بعداً به جاهای دیگر خارج از محیط انتخابات انتقال نمودند. این از دست دادن کارمندان ماهر، وضعیت فعلی را دشوار و معلق نموده است. یک تعداد محققین بالای ظرفیت محدود فعلی و اظهارات نا امید کننده قبل از وقت کمیسیون مستقل انتخابات انتقاد نمودند. یک افغان نا امیدی اشرا نسبت به پروسه انتخابات با اظهار این موضوع خاطر نشان ساخت که:

جامعه بین المللی در دوره مؤقت کجا بود و چرا کار کم در راستای ارتقای ظرفیت ها صورت گرفت؟^{۳۵}

چالش ها در ظرفیت کارمندان به سطح محل نیز وجود دارد. در سال ۱۳۸۴ به تعداد ۵۴۰ کارمند بین المللی برای ماموریت انتخابات کار مینمودند: که حالا این رقم به ۱۳۰ نفر در کشور کاهش یافته است. به هر حال مشاورین بین المللی که با مقامات کمیسیون مستقل انتخابات کار می نمایند، ممکن بتوانند تا با کمبود تجربه در کابل تا یک اندازه کمک نمایند. پس ازین چالش بزرگتر بعدی کار نمودن با گروه ارشد کارمندان انتخابات به سطح ولایات و ولسوالیها خواهد بود.

استخدام و آموزش کارمندان انتخابات که از آنها توقع می رود تا وظایف خویش را بطور بیطرفانه و شفاف انجام خواهند داد، نکته مهم خواهد بود. به دلیل گمارش غیر عادلانه در سراسر کشور، اکثریت مردم پروسه انتخابات را از یک دیدگاه فرصت کسب عاید میبینند، اما حالات اقتصادی مردم نیز آنها را مجبور میسازد تا به رشوه خواری دست زنند. یک پاسخگو این حالت را مختصراً

^{۳۵}. مصاحبه، کابل، ۷ الی ۸ جون ۲۰۰۸.

^{۳۶}. مصاحبه، هرات، ۲۲ جون ۲۰۰۸.

^{۳۷}. انستیتوت ملی دموکراتیک برای امور بین المللی، انتخابات پارلمانی و شورای ولایتی سنبله ۱۳۸۴ در افغانستان (کابل: انستیتوت ملی دموکراتیک، ۲۰۰۵)، ص ۶-۷.

^{۳۸}. بیانیه اول اگست ۲۰۰۸ توسط موسسه اکبر (اداره هماهنگی کمک ها برای افغانها) در مورد نگهداری شهروندان در افغانستان مراجعه شود. همچنان مرجع برای کشتن چهار کارمند کمیته بین المللی نجات (IRC) در ۱۳ اگست ۲۰۰۸.

حالا قوماندانان صاحب اختیار بوده و اعتبار، امنیت و شفافیت انتخابات را در معرض خطر قرار داده می‌توانند.^{۴۱}

- یکی از فعالین جامعه مدنی

حالت بحرانی امنیتی ممکن از راه‌های مختلف وضعیت انتخابات را متأثر سازد، راه‌های مذکور قرار ذیل اند:

جلوگیری از کمپاینهای آزاد و خودمختار

عدم حضور پولیس ملی افغان ممکن کاندیدان را به زور ستانی جهت بدست آوردن اوراق نامزدی و یا حمایت در جریان کمپاین انتخاباتی مجبور سازد. بعضی کاندیدان از قوماندانان محلی و نیروی‌های حکومتی برای هراساندن مردم محل برای حمایت از کاندید شدن خویش نیز استفاده نموده می‌توانند.

فراهم ساختن فرصت‌های شورش‌آمیز

نیروهای امنیتی بین‌المللی و افغان فعلاً روی ایجاد و توسعه میکانیزم‌های امنیتی برای امور ثبت نام رایدهندگان و روز انتخابات کار مینمایند، لیکن اینها منابع عملیاتی جهت تأمین یک محیط آرام و باثبات در جریان کمپاین‌های انتخاباتی را در دست نخواهند داشت. کمبود پرسونل امنیتی ممکن فرصت را برای قوماندانان و شبه‌نظامیان مهیا سازد که وضعیت امنیتی را تهدید کنند، مخصوصاً به سطح محلات.

جلوگیری از برنامه‌های حمایتی انتخابات

یک محیط متغییر امنیتی و افزایش در آشوب‌ها، بطور غیر متوقعه در توانایی موسسات داخلی و موسسات بین‌المللی غیر

شرقی و شرقی کشور بطور قابل ملاحظه زیادتر شده است. اگرچه خصومت‌ها به این مناطق تعلق داشته، جنگ بطور جغرافیایی گسترش می‌یابد و شهروندان ملکی بطور روز افزون درگیر جنگ میشوند. اکثریت پاسخگویان با ملاحظه حالت امنیت رو به بحران، عقیده دارند که این نوع وضعیت انتخابات سال آینده را به مخاطره می‌اندازد.

در جریان مصاحبه‌ها، امنیت منیجیت یک چالش مسلط بر انتخابات آینده ذکر گردید است. نخست پاسخگویان روی محیط امنیت سراسری صحبت نموده که اکثراً توسط زد و خورد‌ها میان شورشیان طالب و نیروهای امنیتی افغان یعنی اردوی ملی و پولیس ملی^{۴۲} به کمک نیروهای نظامی بین‌المللی بمیان می‌آید. بعد دوم به افزایش فعالیت‌های جنایی راجع میگردد، که گمان میرود توسط نفوذ رو به افزایش جنگسالاران محلی، قاچاقبران مواد مخدر، قوماندانان و گروه‌های مسلح غیر قانونی ایجاد شده است. اکثریت گروه‌های متذکره به سطح محل و ولسوالی عمل مینمایند، همچنان بعضی آنان با مقامات حکومتی روابط محکم دارند. پاسخگویان افزایش در فعالیت‌های جنایی را طوری ارزیابی میکنند که احتمالاً باعث تأثیرات بیش از حد بالای پروسه انتخابات شود:

دسته‌ها و گروه‌های وجود دارند که از ناامنی و بی‌ثباتی‌ها بلافاصله بهره‌مند میشوند. آنها در حال حاضر یعنی قبل از پروسه انتخابات یک استراتژی سنجیده و دقیق را تطبیق نموده تا از آن برای در آمیختن قدرت در پروسه انتخابات استفاده نمایند. تنها چیزیکه این اشخاص می‌فهمند اینست که آنها در ناامنی بزرگ شده و آنها در کدام محیط دیگر کار کرده نمی‌توانند.^{۴۳}

- یکی از نمایندگان منتخب در هرات

^{۴۲} تعداد اردوی ملی افغانستان در حمل ۱۳۸۷ در حدود ۵۰۰۰۰ و پولیس ملی افغانستان حدود ۷۶۰۰۰ می‌رسد. منبع: ناتو سازمان پیمان اتلانتیک شمالی، "پیشرفت در افغانستان"، جلسه سران بخارست، ۲-۴ حمل ۱۳۸۷.

^{۴۳} مصاحبه، هرات، ۲۱ جون ۲۰۰۸.

^{۴۱} مصاحبه، هرات، ۲۲ جون ۲۰۰۸.

قبیله ها در حال رشد بوده ... و کشاکش ها میان مردم شمال و پشتون ها یگانه سبب در فعالیت های بدست آوردن رای (GOTV) می باشد.^{۴۳}

- یک کارمند جامعه مدنی

یک کارمند بین المللی هشدار داد که جامعه بین المللی ممکن در سیاست های نژادی داخلی به بی فکری عمل مینماید، که این عمل کشیدگی های رو به افزایش را بیش از پیش پیچیده تر میسازد:

پشتون ها فکر میکنند که جامعه بین المللی و نیروهای بین المللی به خلاف آنها بوده و شک دارند که هردو هواداران تاجک ها اند.^{۴۴}

یکی از چالش های عمده در پروسه انتخابات آینده اینست که تضمین نمایند که انتخابات تا حد امکان نماینده یعنی انتخابی است. به صورت عموم، سطح امنیت در ولایات جنوبی و شرقی پایین است - البته این ولایاتیست که بیشتر اقوام پشتونها را تشکیل میدهند. به سبب خطرات بزرگ امنیتی، برگزاری انتخابات آزاد و عادلانه در ساحات متذکره بسیار مشکل است. به امکانات چشمگیر جهت مطمئن نمودن اینکه مردم در فضای آرام رای دهند نیاز خواهد بود، و در صورتیکه حکومت و جامعه بین المللی در مهیا ساختن این امکانات تعهد جدی شانرا ابراز نه نمایند، پس نتیجه همان خواهد بود که افغانهای درین مناطق ساکن هستند، از حقوق رایدهی درین پروسه محروم خواهند گردید. این ممکن کشیدگی میان اقوام پشتون و غیر پشتون را وخیمر سازد، طوریکه در انتخابات گذشته آشکار گردید پشتونها جامعه جهانی را در عرصه تخصیص کمک های انتخاباتی، خلاف اقوام پشتون به

دولتی جهت راه اندازی برنامه های اساسی بطور مثال کمپاین های آگاهی عامه و غیره برای حمایت از انتخابات تأثیر خواهد داشت. این محیط بالای استخدام و آموزش پرسونل پروگرام های متذکره نیز تأثیر می نماید؛ کیفیت، مؤثریت و پوشش برنامه ها برای مردم پیشبینی شده؛ و سنجش زمان براه اندازی برنامه ها. افزایش در مصارف امنیتی، بودجه برای فعالیت های برنامه ای را کم خواهد نمود.

محدود ساختن نظارت و گزارش دهی انتخابات

محیط امنیتی قابلیت ماموریت های داخلی و بین المللی نظارتی انتخابات (EOMS) را جهت نظارت و گزارش دهی از پروسه انتخابات در سراسر کشور را محدود خواهد ساخت. نگرانی های امنیتی که در مقابل پیشرفت موانع ایجاد میکند، پلانهای انکشافی و نظارتی را متأثر کرده میتواند. مؤثریت نظارت و گزارش دهی آنها و همچنان توانایی ایشان برای سنجش دقیق اعتبار و مشروعیت پروسه انتخابات بطور سازشی خواهد بود.

مسئله نژادی

با در نظر داشت ترکیب چندین نژادی افغانها و کشیدگی های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی که از چندین سال بدینسو بین این گروه ها وجود دارد، این یک موضوع جالب به نظر نمیرسید که سیاست های نژادی یک عامل دیگر بوده که در مصاحبه ها منعکس گردید.^{۴۲} پاسخگویان مسئله نژاد را به گونه افزایش در خشونتها و شورشها می نگرستند، که هم محیط امنیتی و هم سیاسی را در کشور متأثر میسازد.

خلای میان شمال با جنوب در کشور همانند کشمشکش ها میان

^{۴۲} نژاد های موجود در نفوس افغانستان شامل است بر: ایمک، بلوچ، هزاره، نورستانی، پشه یی، پشتون، تاجک، ترکم، ازبک و غیره. کوچی ها گروه های مستقل را تشکیل می دهند؛ اکثریت آنها پشتون اند، اما کوچی های بلوچ و غیره نیز وجود دارد. فیصدی های فعلی برای هر گروه نژادی با منابع مختلف که بیشتر متفاوت است، رد گردیده است. به Ethnizitat und ethnische konflikte in Afghanistan (برلین: دایتریچ ریمر، ۱۳۸۲)، ص ۱۲۱-۱۶۲ مراجعه شود.

^{۴۳} مصاحبه، کابل، ۱۶ جون ۲۰۰۸. فعالیت های بدست آوردن رای (GOTV یا Get out the vote) عبارت از فعالیت های است که کاندیدان اطمینان حاصل نمایند که حمایت کنندگان شان در روز انتخابات بخاطر رای دادن نزدیک صندوق های رای نمایان گردند.

^{۴۴} مصاحبه، کابل، ۱۲ جون ۲۰۰۸.

پشتیبانی یک جانبه (به نفع اقوام غیر پشتون) متهم می‌سازند.

وزرای حکومت قبلی، جواب این سوال در سهم داشتن تما جوانب دخیل نهفته است، زیرا دخیل بودن تمام جوانب ذیصلاح ضروری پنداشته میشود تا اعتماد مردم بالای پروسه انتخابات بار دیگر حاصل گردد.^{۴۵} لیری دایمند در مورد دموکراتیک سازی دولتها، نظریات خویش را طوری توضیح میدارد که:

با در نظر داشت مشکلات امنیتی تاریخی که پروسه انتخابات را با چالش روبرو مینماید، این سوال باید پرسیده شود که: آیا انتخابات می تواند در چنین وضعیت دشوار برگزار گردد؟ جواب این سوال به ناامنی درک شده فعلی یا دلایل حقیقی تعلق دارد. بعضی از کار شناسان ناامنی فعلی را بشکل انگیزه سیاسی ارزیابی میکنند، و فکر میکنند که ناامنی فعلی جهت جلوگیری از ایجاد یک سیستم مسئول و حسابه حکومتی طرح ریزی شده است.

سرانجام در صورتیکه دموکراسی استوار و مؤثر گردد، اکثریت شهروندان دموکراتیک مکلف اند تا تعهد عمیق و انعطاف پذیر خود را درین عرصه توسعه بخشند. به همین دلیل رهبران جامعه مدنی دموکراتیک به تلاشهای آگاهی عامه و انسجام اولویت قابل ملاحظه میدهند، که این اولویتها در ذهن مردم ارزشها، دانش و عادات دموکراتیک را پرورش میدهد.^{۴۶}

سایر کار شناسان افزایش در خشونتها را به نوع یک تلاش که از سوی بعضی فعالین جهت اعمال نفوذ بالای یک پروسه نا شناخته میباشد، ارزیابی میکنند، به ویژه به سطح محلی. بعضی از انتقاد کنندگان یک تعداد دلایل را ارائه میدارند و میگویند که ناامنی فعلی دلسردی مردم را نسبت به حکومت بازتاب میدهد، و زمانی وضعیت امنیتی خوب خواهد شد که نمایندگان منتخب عوض گردند. طوریکه پروسه های دموکراتیک در افغانستان به شیوه درست معرفی و درک نگردیده اند، لذا تغییر جهت سوی آشوب و خشونت کدام عمل تعجب آمیز انگاشته نمیشود. فعلاً نیز برخی از مردم معتقد اند که افزایش در خشونت به سبب دست داشتن فعالین خارجی میباشد که تلاش دارند تا در امور داخلی افغانستان نفوذ شانرا ازدیاد بخشند.

اکثریت راه های مشخص که توسط آن میتوان این ملکیت وسیع پروسه های دموکراتیک را ممکن در افغانستان موفق نمود، در بخش راه های پیشرو ارایه گردیده است.

دلایل برای وضعیت بی ثبات رو به رشد امنیتی هرچه که باشد، ولی به هر حال سوال این است که: چه باید شود، تا بی ثباتی پروسه انتخابات را معطل نه سازد؟ به اساس گفته های یکی از

جالب این است که هیچ یک از پاسخگویان پیشنهاد نمودند که انتخابات سال آینده باید فعلاً به تعویق انداخته شود؛ اکثریت شان احساس میکردند که این هنوز یک پیش بینی قبل از وقت است تا اظهار نمود که آیا انتخابات به سبب نگرانیهای امنیتی میتواند برگزار گردد و یا خیر. همچنان پاسخگویان عموماً احساس میکردند که رای دهندگان در مدت زمان نزدیک قبل از روز انتخابات تصمیم خواهند گرفت که آیا وضعیت امنیتی برای رایدهی مصئون است یا خیر.

^{۴۵}. مصاحبه با یکی از وزرای سابق افغانستان.

^{۴۶}. لری دایمند، ایجاد و توسعه دموکراسی: به سوی یکپارچگی، (داکتر بالتیمور: نشریه پوهنتون جان هاپکنس، ۱۳۷۸)، ص ۱۷۴.

۵. دست آورد ها: توضیح موفقیت ها

موفق، مشروع و شفاف) چه است، مخصوصاً به ملیونها افغان که حتی آشنایی ابتدایی از پروسه انتخابات ندارند. گرچه معیار های پذیرفته شده بین المللی نظارت انتخابات در ایجاد ارزیابی پروسه تخنیکي کمک کرده میتواند، به همین ترتیب، نظریات راجع به ایجاد و توسعه سایر معیار های اندازه گیری مدنظر گرفته شود تا رای دهندگان افغان بتوانند از معیار های مذکور استفاده نموده و مشخص سازند که آیا این پروسه کامیاب بود و یا خیر.

برای بدست آوردن این هدف، سه معیار کامیابی جهت ملاحظه بیشتر ذیل توضیح گردیده اند:

به تمام ساحات کشور فرصت مهیا گردید تا مساویانه در پروسه انتخابات شرکت نمایند

با وجود حالات امنیتی، باید تلاشهای همه جانبه صورت گیرد تا توسط منزوی کردن یا استثنای قایل شدن به مناطق ناامن کشور، پروسه انتخابات را از خطر یا آشکار شدن پروسه بشکل غیر نماینده (که از تمام ولایات و مناطق کشور نمایندگی نه نماید) نجات دهد، بدین اساس در کشیدگی های قومی، سمتی و نژادی که در تمام کشور رایج است، دست زدن عواقب خوشگوار ندارد.

فرصت مساوی برای کاندیدان مهیا گردد تا جهت بدست آوردن مقام کمپاین نمایند

آنها نباید از سوی همتا و یا گروه های مسلح غیر قانونی که با قومندانان و یا مقامات حکومتی ارتباط دارند، تهدید شوند. همتا و یا گروه های مسلح غیر قانونی ممکن با قومندانان ارتباط داشته باشند که بخاطر منافع شخصی شان عمل میکنند؛

هیچ گروه ذیعلاقه ادعا نتواند که برای آنها فرصت

زمانیکه سوال گردید چه چیز بنیاد موفقیت دوره انتخابات آینده شده میتواند، پاسخگویان داخلی و خارجی هردو بطور عموم جواب اینطور جواب دادند که، انتخابات آینده باید معتبر، شفاف و از همه بیشتر مشروع باشد:

ادراک گسترده کاستیها در اجرای انتخابات از مشروعیت پارلمان فعلی می کاهد ولی در صورتیکه این در دوره های آینده حل نگردد، مشروع بودن درک شده را بیشتر مسلماً چنانکه در انتخابات ۲۰۰۵ رُخ داد، ضعیف نموده و به مخاطره می اندازد.^{۴۷}

گزارشهای ماموریت داخلی و بین المللی نظارتی انتخابات (EOM) از انتخابات ۱۳۸۳ بیش از ۲۷۰ پیشنهادات جداگانه را جهت اصلاح و بهبود انتخابات آینده تدوین نموده اند.^{۴۸} پنج کتگوری از پیشنهادات قابل ملاحظه که مکرراً ذکر میگردد، قرار ذیل اند:

۱. مدیریت انتخابات
۲. شکایات انتخاباتی
۳. چارچوب حقوقی
۴. اشتراک زنان در پروسه انتخابات
۵. رایدهی، شمارش آرا و جدول بندی/فهرست آرا

هیئت نظارت از انتخابات داخلی و بین المللی ممکن ازین پیشنهادات جهت آغاز تحلیل و تجزیه حالات و حوادث انتخابات گذشته استفاده کنند و بدینوسیله با پروسه انتخابات آینده کمک نمایند. قبل از انتخابات آینده نظر خواهی همگان باید روی اینکه چه چیز بنیاد یک پروسه کامیاب انتخابات را در افغانستان تشکیل میدهد، بوجود آید. اکثریت پاسخگویان اظهار داشتند که واضحاً ضرورت است تا پروسه موفق، مشروع و شفاف باشد. هر چند پاسخگویان مذکور مشخص نمودند که هدف شان از این کلمات

^{۴۷}. مایکل سمپل "انتخابات انتقالی افغانستان - آموزش از انتخابات ۱۳۸۳" (ثور ۱۳۸۷)، ص ۱۸.

^{۴۸}. به "پیشنهادات" ۱۳۸۳، سازمان امنیت و همکاری در اروپا؛ پیشنهادات این سازمان، ۱۳۸۴؛ گزارش ماموریت نظارتی انتخابات اتحادیه اروپا، ایجاد دموکراسی در افغانستان؛ و گزارش عمومی بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (FEFA).

اشتراک در پروسه انتخابات فراهم نگردیده بود

در اخیر دوره انتخابات آینده، کمیسیون مستقل انتخابات، حکومت افغانستان و جامعه بین‌المللی مکلف اند تا قادر به ارائه پاسخ به یک سوال اساسی باشند که "آیا ما نظر به توان خویش هر آن تلاش را به خرج دادیم که یک پروسه موفق انتخابات را مطمئن

سازد؟" از انتخابات اخیر بدین سو، توقعات نا مرفوع شده مردم

فقط باعث این گردید تا مردم از تحول دموکراتیک پشتیبانی شانرا ابراز نکنند. انتخابات آینده باید بشکل اساسی توسط افغانها و نیز توسط جامعه جهانی به نوع پروگراماتیک ارزیابی و برگزار گردد. توقعات که وابسته به پیامد های انتخابات باشد، باید واقع بینانه

۶. نتیجه گیری

علاوه بر چالش‌های بیش از حد که انتخابات آینده در افغانستان پیشرو دارد، از سال ۱۳۸۴ بدین سو در پروسه انتخابات پیشرفت صورت گرفته است. نقش جدید کمیسیون مستقل انتخابات منجیت نهاد رهبری کننده در پروسه ثبت نام رای دهندگان و انتخابات ریاست جمهوری، شورای ولایتی، ولسی جرگه و شورای ولسوالی در دو سال آینده یک گام مثبت است.

این نهضت، پروسه مذکور را در صف تلاشهای فعلی دموکراتیک سازی قرار دهد. گرچه افغانها مکلف اند تا مسئولیت و حسابدگی پروسه تحول دموکراتیک را که فعلاً در دست اجرا است، بعهده گیرند، به همین ترتیب جامعه جهانی نیز مکلف است تا یک همکاری متعهد کامل برای چندین سال آینده باقی بماند.

این انتخابات به حکومت افغانستان یک سلسله مشکلات و چالشها را به بار خواهد آورد، لیکن به عین شکل یک فرصت فوق العاده را نیز به حکومت فراهم میسازد تا به اتباع خویش به اثبات برساند که حکومت در عرصه تحول جاری دموکراتیک بطور کامل متعهد است. حکومت میتواند این موضوع را با برداشتن گامهای آشکار و واقعی انجام دهد تا به پروسه انتخابات کمک رساند. این گامها مشتمل است بر: حصول اطمینان از همکاری و حمایت کامل وزارتخانه ها، ادارات و مقامات حکومتی، و در مقایسه با اقدامات اخذ شده، اتخاذ اقدامات بیشتر میباشد تا از استفاده غیر قانونی منابع دولتی و فعالیتهای نامشروع مقامات حکومتی جلوگیری بعمل آید.

دو چالش عمده محیطی را که تنظیم کنندگان و تطبیق کنندگان به آن دچار اند، ظرفیت و امنیت است. عدم آگاهی ابتدایی رایدهندگان از پروسه انتخابات و دموکراسی و دلسردی مردم نسبت به پروسه انتخاباتی که توأم با ظرفیت محدود کمیسیون مستقل انتخابات و چارچوب زمانی زود گذر وابسته است، ممکن دشوارتر ثابت گردد. شاید مسئله بزرگ که بدتر شده امنیت است، میتواند انتخابات آینده را لقب انتخابات غیر نماینده (که از تمام کشور نمایندگی نتواند) دهد، و به دلیل ممانعت از پروسه های تخنیک و همچنان دسترسی و دخیل بودن تطبیق کنندگان، ممکن نگرانیهای قومی افزایش یابند.

افغانستان بعد از دور اول انتخابات که عنقریب وارد دور دوم انتخاباتی میگردد، از یک دموکراسی کاملاً فعال و نماینده دور مییابد. برای مطمئن ساختن اینکه روند مغلق دموکراسی سازی که فعلاً جریان دارد کامیاب میشود، به تکرار کردن دوره های انتخابات، و رهبری و کمک های بسیار زیاد تعهد شده نیاز خواهد بود. بشکل بنیادی، جهت کسب اعتماد دوباره مردم بالای دموکراسی ظاهری، تلاشهای ملی و بین المللی باید (قسمی دیده شوند که) نسبت به اشخاص انفرادی به حمایت و پشتیبانی ازین

افغانها همچنان چشم براه جامعه جهانی خواهند بود تا نه تنها کمکهای مالی و تخنیک را فراهم سازند، بلکه اعتبار و مشروعیت پروسه را نیز تضمین نماید. این بشکل ساده در مقایسه با عمل کرد معمول و سطحی، به معنای کمک و پشتیبانی بیش از پیش میباشد. جامعه جهانی فرصت دارد تا تعهدات خویشرا با برگزاری انتخابات موفق تجدید نماید، و بوسیله فراهم ساختن مساعدت به

پروژه معطوف میگردد.

اقدامات لازم باید بلافاصله صورت گیرد تا این موضوع را مطمئن سازد که افغانستان پروژه های انتخابات ۱۳۸۸ را منحیث یک موفقیت قانونی و با اعتبار مینگرند. یکی از فعالین جامعه مدنی با تفسیر یک ضرب المثل افغانی اظهار داشت که بدون همچون تلاشها و اقدامات، کوششهای انتخاباتی بشکل ساده به معنی این خواهد بود که "کلخ بمان و از او تیر شو".^{۴۹}

پیشنهادات ارایه شده درین گزارش تمام آنده چالشها را نشاندهی نمیکند که انتخابات آینده با آنها مواجه خواهد بود، بلکه این پیشنهادات سعی میوزد تا به مشکلات مهم که در جریان مصاحبه ها و از منابع فرعی بدست آمده اند، پاسخ ارایه نماید. جهت مبارزه با خلاهای ظرفیت و نگرانیهای جدی امنیتی

^{۴۹}. مصاحبه، کابل، ۱۶ جون ۲۰۰۸.

نشریات جدید واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان

تمام نشریات از ویسایت www.areu.org.af و یا دفتر واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان واقع کابل قابل دسترس می باشد.

- اکتوبر ۲۰۰۸ (میزان ۱۳۸۷) کوکنار و قرصه های غیر رسمی، آدم بین
- میزان ۱۳۸۷ (اکتوبر ۲۰۰۸) مشکل پنهان دارو ها در افغانستان: استفاده سوء از دارو های علاج امراض روانی، دیوید مکدونالد
- اسد ۱۳۸۷ (اگست ۲۰۰۸) عوامل که روی تصمیم به کار گماری اطفال تأثیر گزار میباشد: مطالعه موضوعی در مورد خانواده های فقیر هرات، امدا سیم و ماری لويس هولند کارلسن
- اسد ۱۳۸۷ (اگست ۲۰۰۸) عوامل که روی تصمیم به کار گماری اطفال تأثیر گزار میباشد: مطالعه موضوعی در مورد خانواده های فقیر مناطق روستایی بدخشان، پامیلا هنتی و اناستاسیا هیزاینوا
- اسد ۱۳۸۷ (اگست ۲۰۰۸) خبرنامه تحقیقات افغانستان، شماره ۱۸
- سرطان ۱۳۸۷ (جون ۲۰۰۸) آب چطور جریان میابد: نوع شناسی سیستم آبیاری در افغانستان، باب روت (به زودی به دری و پشتو)
- حمل ۱۳۸۷ (اپریل ۲۰۰۸) نسل دوم افغانها در ایران: همزیستی، هویت، و برگشت؛ محمد جلال عباسی شوازی
- حمل ۱۳۸۷ (اپریل ۲۰۰۸) خبرنامه تحقیقات افغانستان شماره ۱۷
- حمل ۱۳۸۷ (اپریل ۲۰۰۸) دولت سازی در سطح ادارات محلی افغانستان، همیشه نیکسن
- حمل ۱۳۸۷ (اپریل ۲۰۰۸) عواملیکه سبب به کار گماری اطفال می گردد: مطالعه موردی خانواده های فقیر در کابل، پالا کانتور، انستیزیا هوزینوفا

واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان یک موسسه مستقل تحقیقاتی در کابل است که مطالعات و تحقیقات قابل تعمیل را انجام داده تا جهت تسهیل پروژه پالیسی سازی و فعالیت های اجرایی مورد استفاده قرار گیرد. علاوه بر این واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان با جدیت بر آن است تا فرهنگ تحقیق را از طریق ارتقای ظرفیت های تحلیلی، ایجاد فرصت ها برای تحلیل و تجزیه اطلاعات و فضای بحث و گفتگو گسترش دهد. عمده ترین هدف واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان اینست تا در جریان فعالیت هایش، روند زنده گی مردم این کشور را بهبود بخشد. تمام نسخه های الکترونیکی نشریات این اداره در ویسایت www.areu.org.af و نسخه های چاپی آن در دفتر اداره مذکور موجود می باشد:

جاده گلروشی (نیش سرک ۲)، شهر نو، کابل

تلفون: ۵۸۴ ۶۰۸ ۷۹۹ (۰) ۹۳+ و ویسایت: www.areu.org.af ایمیل: areu@areu.org.af